

DOMOLJUB

Izšla je vsak četrtrek. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 3 K 60 v, za Ameriko in druge tuje države 4 K 60 v.) — Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice šte. 2. Narodna, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice št. 2.

**SLOVENSKEMU LJUDSTVU
V PODUK IN ZABAVO.** ❧

Inserati se sprejemajo po sledečih cenah: Enostopna petstvrsta (šestina „Domoljubove“ širine 34 mm) stane za enkrat: 30 v. Pri večkratnem objavljenju primeren postop po dogovoru. Posamezne številke se prodajajo po 10 v. Če ugovni promet poštno-hranilnišnega urada šte. 824.797.

Štev. 43.

V Ljubljani, dne 25. oktobra 1906.

Leto XIX.

Za Trst.

Ze dlje časa se sliši pri nas, da bomo imeli vojsko z Lahom. Na mejah se od obeh strani zbirajo in vadijo vojaki, na morju se tudi pripravljajo pri nas in na Laškem Kralj in ministri, ki zdaj vladajo, pravijo, da so nasprotni vojski. Ali je to res, ali ne, ne moremo preiskavati. V politiki se večkrat trdijo tudi take reči, ki so precej v navskrižju z resnico. Saj je rekel francoski politik Tajerand (Taillerand), da ima politik zato jezik, da prikriva svoje misli.

Gotovo pa je, da je na Laškem velika in močna stranka, ki sili na vojsko z nami, in gotovo je tudi, da vlada pri velikem številu naših Lahov v Tridentu, v Trstu, v Istri, na Reki ravno ta misel. Na vsak način moramo biti pripravljeni. Zadnji čas se je stvar še prav posebno poslabšala. Znano je, da imajo na Laškem socialni demokrati veliko veljavo; delavci so večinoma v njihovem taboru in tudi med revnim kmečkim ljudstvom imajo mnogo privrženecv. Socialistiška stranka je bila do zdaj nasprotnica vojaškim naredbam; pravzaprav bi morala nasprotovati vsemu, kar se izda za vojaštvo. Na Laškem se je pa ta reč čudno zasukala. Med

socialno demokracijo jih je namreč vedno več, ki pravijo, da se mora Italija pripraviti na vojsko proti nam, in ki so pripravljeni po svojih poslancih v laški državni zbornici glasovati za milijone, katere zahteva vojni minister za vojaštvo. To je tako važna izpremembra, da je ne smemo prezreti. Če so se tisti, kateri bi morali biti po svojih načelih proti vsaki vojski, sprijaznili z vojaštvom, potem je gotovo nevarnost večja in bližja. Ti ljudje, ki vodijo delavske množice, imajo ogromen vpliv na javno mnenje. Temu pa, ko buti s silo na dan, se noben kralj in nobena vlada za dolgo ne more ustavljati.

Socialistiški list Avanti prinaša te dni izjave raznih socialno-demokratskih voditeljev v tem oziru. Eden, katerega besede so posebno znamenite, pravi tako-le: Avstrija nagaja Južnim Slovanom na Balkanu: Črni Gori in Srbiji. Lahi smo jim pripravljeni pomagati, toda **pred vsem morajo priznati, da spada Trident, Trst in Istra k laški državi.** Lahi zagotovimo radi tam bivajočim Slovanom njihove pravice, toda naši morajo biti.

Ta izjava kaže jasno misel, ki se za njo pripravlja vojska. Proti nam

Slovincem in istrskim Hrvatom se gre. Zato pa odprimo oči in pripravimo se tudi mi. Zlasti dveh stvari je treba:

1. Proč z mislijo, da se je mogoče v sedanjih razmerah spraviti z vladajočo laško stranko pri nas! Med Hrvati in med Slovenci so že vstali taki sanjači, ki so začeli govoriti o ti spravi, in ki so že v ta namen prirejali dogovore in shode. Gorje nam, če ta neumna misel dobi tal. Pamet in vest nas morata držati ne samo na papirju, marveč tudi v srcu pri Avstriji. Sovražnik narodov je, kdor trdi drugače. Južni Slovani imamo gorko kri, politika se velikrat dela pri nas bolj s srcem kot z glavo. Zato smo pa doživeli budalost, da so se na primer Hrvatje v takoimenovani reški resoluciji vezali s svojimi krutimi sovražniki Mažarji proti Avstriji. Utegnilo bi se primeriti tudi pri nas, da bi nas kak aboten sanjač hotel spraviti na podobno pot gledé na Lahe. Tak bi bil navaden izdajavec, če se tudi tega ne zaveda in bi deloval naravnost za to, da se edinost Slovencev in Hrvatov za vedno onemogoči.

2. Mislimo na Trst in na Istro! Zlasti na Trst! Tam se gre za vse Slovence in za Hrvate. Vseh

nas dolžnost je pomagati, da se v Trstu okrepe Slovenci, da tam narodna zavestnost prevstvari vsakega našega brata, vsakega našega delavca, vsako deklo, ki biva na tržaških tleh. Tu je treba skupnega dela. Sedaj je mnogo že izgubljenega. Med slovenskimi delavci gospoduje socialna demokracija in znano je vsakemu, da bo socialni demokrat slovenskega rodu prej in bolj držal z laškim socialnim demokratom kakor z nami.

Nova železnica je zblížala velik del slovenskih krajev s Trstom. Še bolj, nego doslej, bodo Slovenci silili v Trst. Poskrbimo zanje. Poudarjamo še enkrat: tu je treba skupnega dela, ki ga morajo razumeti tržaški slovenski voditelji, ki pa morajo pri njem sodelovati tudi vsi drugi Slovenci. Gre se za naš obstoj. Za danes zadostuj ta misel. Obetamo pa, da se bomo v Domoljubu še večkrat pečali s to važno zadevo. Drage volje priobčimo vse pametne nasvete, ki nam jih kdo pošlje o nji.

Izobrazbi.

Kako se vlada v Avstriji.

Omeniti nam je nakratko še upravo Bosne in Hercegovine. Ti dve deželi spadata še le od leta 1878 k naši državi in nimata nikakšnega zastopstva, niti deželnega zbora, niti ne pošiljata poslancev v državni zbor. O njih očitno delegacije, kakor o skupnih stvarih Avstro-Ogrske. Upravno oblast ima v rokah skupno ministrstvo. V zadnjem času so začeli prebivalci zahtevati, da bi se jim dalo kako zastopstvo, da bi lahko izrazili svoje potrebe in zahteve, kar bi bilo pač zelo pravično.

Sodna oblast.

Tretja oblast, ki jo izvršuje država nad svojimi podložniki, je sodna. Dokler so bili ljudje še neomikani in niso imeli dobro urejenih držav, si je vsak z lastno roko naredil pravico. S tem pa je lahko delal svojemu bližnjemu tudi krivico; zlasti ni mogel priti slabejši proti močnejšemu do svojih pravic, ker ga je močnejši lahko premagal s surovo silo, dasi ni imel prav.

Da bi vsak dobil, kar mu po pravici gre, je vzela država sodno oblast v svojo roko. Sodna oblast je bila v Avstriji do l. 1860 združena z upravno. Sodila so torej okrajna glavarstva oziroma deželne vlade — da vzamemo za vzgled današnje oblastnije. Ker pa je bilo to pravosodstvo več ali manj pristransko, so omenjenega leta ločili sodno oblast od uprave in ustanovili posebne urade, t. j. sodišča. Današnji sodniki so, kar se tiče sojenja, od države popolnoma neodvisni. Vezani so edino le soditi po svoji vesti in obstoječih zakonih. V tej neodvisnosti imamo poročstvo, da so razsodbe pravične.

Zadeve, o katerih razsojajo sodišča, so ali civilne ali kazenske. Kazenske so one, pri katerih se gre za prestopke državnih zako-

nov, za dejanja, ki so po državnih zakonih prepovedana, n. pr. tatvina, uboj, rop itd. Vse druge imenujemo civilno, n. pr. prepri o posestvu, kupnih pogodbah itd. Navadno se obravnavajo kazenske in civilne zadeve pred istimi sodišči, ponekod pa so za vsako vrsto posebna sodišča.

Kakor pri vseh uradih, imamo tudi pri sodiščih več instanc. Prva instanca so okrajna sodišča. V njih delokrog spadajo vse kazenske in civilne zadeve, pri katerih vrednost prepornega predmeta ne presega 1200 K. Vse zadeve, katerih ne smejo razsojati okrajna sodišča, spadajo pred okrožno in deželno sodišča. Na Kranjskem je okrožno sodišče v Novem mestu, deželno v Ljubljani. Okrožna in deželna sodišča rešujejo tudi pritožbe zoper razsodbe okrajnih sodišč. Večji kazenski prestopki se obravnavajo pred porotnimi sodnijami, ki so pri vsakem okrožnem in deželnem sodišču. Porotna sodišča obstoje že okoli 50 let. Porotniki so poštene moške, ki se vsako leto na novo določijo izmed prebivalcev okrožja, ki ga ima sodišče pod seboj. Porotniki odločujejo samo, ali je obtoženec kriv ali ne, kazni določijo sodniki po predpisu postave. Porotne sodnije so jako važna pravica ljudstva, da sme soditi svoje sodeželane. Proti razsodbi okrožnih, oziroma deželnih sodišč se je mogoče pritožiti na deželno nadsodišče, ki se nahaja za Kranjsko, Štajersko in Koroško v Gradcu, za Primorsko v Trstu. Zadnja instanca, zoper katere razsodbo niti več pritožiti, je najvišji sodni dvor na Dunaju. To sodišče samo pregleda razsodbo prejšnjega sodišča, če se ni morda napravila kaka napaka, ali se niso uporabili pravi zakoni, ne preiskuje pa stvari same. Smrtne obsodbe v kazenskih zadevah mora podpisati cesar, ki lahko obsojenca pomilosti na več ali manj let ječe.

Razn ž omenjenih sodišč imamo še trgovska in obrtna. Ta razsojajo kakor že ime pove — o trgovskih in obrtnih zadevah. O preprih, ki nastanejo med upravnimi oblastmi in posameznimi državljani, razsoja upravno sodišče na Dunaju.

Kdaj in kako so nastale ustavne vlade.

Ustave skoro vseh evropskih držav so še jako mlade. Po večini so bile upeljene v zadnjih 50-tih letih preteklega stoletja. Poprej so vladali vladarji skoraj povsod sami absolutno. Če so pa imeli kje državni zbor, so bili v njem samo zastopniki plemenitašev in druge visoke gospode, k večjem še poslanci mest. Nižji stanovci, zlasti kmetski in delavski, niso imeli besede pri zakonodaji. A s časom so se jeli ti stanovci zavedati, da pravzaprav oni vzdržujejo državo in da bi se potemtakem tudi njim spodobilo kako zastopstvo. Nezadovoljnost med njimi je rastla zlasti zato, ker država ni napredovala s časom, ampak je ostalo vse pri starem, dasi so se razmere v teku let silno izpremenile. Posledica tej nezadovoljnosti je bila revolucija ali prevrat na Francoskem, ki je izbruhnila l. 1789. Počasi se je razširila skoro po vsej Evropi. V Avstriji so se vzdignili nezadovoljnejši leta 1848. In cesar Ferdinand Dobrotljivi je razglasil neko ustavo, s katero pa ni bil nihče zadovoljen in jo je zato še tisto leto preklical. Bilo je pa tudi silno težko ustreči vsem željam narodov in raznih strank, ker so eni zahtevali ravno nasprotno od tega, kar drugi. Mažari so se hoteli od Avstrije popolnoma ločiti in ustanoviti lastno ljudovlado, v Avstriji so si Nemci prisvajali nadoblast nad drugimi narodi, a avstrijski Slovani se niso dali pritisniti ob steno. Leta 1848 je prevzel naš sedanjí cesar vlado in izdal naslednje leto ustavo, a jo je zopet preklical čez dve leti. Nato je poskusil vladati absolutno. Toda vojska leta 1859 je pokazala,

da je v Avstriji mnogo pomanjkljivega in da bi se to dalo odpraviti edino s sodelovanjem ljudstva pri zakonodaji. Zato je leta 1861 zopet razglasil neko ustavo. Ta je določala, da dobijo posamezne kronovine svoje deželne zbore. Izmed deželnih zborov se volijo poslanci v državni zbor. Ta se je ločil v ožjega, kjer so bili le zastopniki Avstrije, in širšega, kjer so bili tudi zastopniki Ogrske. V ta državni zbor pa Mažari in Hrvti niso hoteli pošiljati svojih poslancev, češ, da so neodvisni od Avstrije. Še le po nesrečni vojski Italijo in Prusko se je leta 1867, posrečeni skleniti z Ogrí takozvano nagodbo, ki določa, da je vsaka država polovica zase samostojna in imata samo nekatere zadeve skupno, o čemer smo pa že prej razpravljali.

Političen pregled.

IZ ODSEKA ZA VOLILNO REFORMO.

Med slovanskimi in nemškimi poslanci v odseku se še vedno ni doseglo sporazumenje glede dvetretjinske večine. Z Nemci so potegnili izmed Slovanov tudi Poljaki. Na Poljskem oziroma v Galiciji stanuje malo več kot polovica Poljakov, ostali so pa Rusini. Rusinov je veliko manj kakor Poljakov, vendar imajo Rusini v Galiciji sedaj le 8 poslancev in Poljaki več kot 50. Vsak lahko sprevidi, da se Rusinom godi krivica. Po novem volivnem redbodo dobili Rusini 28 poslancev, a to je še vedno premalo za njihovo število. Poljaki pa jim ne privoščijo, da bi dobili toliko poslancev, kolikor bi jih morali po pravici dobiti, torej so ravno taki kakor Nemci na Koroškem in Štajerskem. Zato pa tudi sedaj Nemci in Poljaki skupaj drže in zahtevajo, da le dvetretjinska večina v državnem zboru lahko sprejme volivne okraje. Nemci in Poljaki imajo sedaj sicer večino v odseku za volivno reformo, lahko sklenejo ta zakon, če bi jim ne bili poslanci in Čehi zažugali, da bodo potem obstruirali. Tega se pa Nemci in Poljaki bodezato se pogajajo med seboj, da bi mirnim potom dosegli poravnavo. Italijanski poslanec Malfati je predlagal, da naj 18 let velja to, da hočejo Nemci in Poljaki, potem pa naj bo drugače in sicer tako kakor zahtevajo Slovenci, Hrvatje in Čehi. Dosedaj še ni gotovo, da bi ta predlog obveljal. — Sovražniki volivne reforme ter splošne in enake volivne pravice so pa veseli tega spora ker upajo, da se b nazadnje še vse skupaj zavoljo tega razblilo. Pa to je prazno upanje, ker je vendar večina poslancev prepričana, da je splošna in jednaka volivna pravica edina rešitev za Avstrijo. Razn tega je pa ta zahteva že tako prodira med ljudstvo, da bo gotovo prodrla, če ne s lahko, posebno po večjih mestih, marsikaj priti, kar bi vladí ne bilo ravno ljubo. Upamo da bo prihodnji teden rešeno to vprašanje, če že toliko časa razburja duhove v državnem zboru in tudi zunaj državnega zbora.

ODSTOP MINISTRA.

Avstrijsko-ogrski minister za zunanje stvari grof Goluhovski bo skoro gotovo odstopil. Ogrí niso več zadovoljni z njim in v ogrskem državnem zboru vedno napadajo pa tudi med našimi poslanci nima preveč prijateljev. Slovenci ne bomo prav nič žalostni za njim, ker on ni nikdar razumeval in sedaj ne razume pomena Jugoslovanov, to Slovencev in Hrvatov za našo državo. Na Balkanu, v Srbiji, Črnogori, Bolgariji je avstrijski vpliv izginil, ker je Avstrija v vedno nasprotju s temi državami. Opozorimo

na Bosno in Hercegovino, kjer so bili prej Avstrijci še precej priljubljeni ker so ljudi osvobodili turškega jarma, toda odkar je Goluhoški zunanji minister se v Bosni slabo gospodari. In Avstrijo so nevoljni vsi, bodisi katoliki ali pravoslavni ali mohamedanci.

VOLILNA REFORMA NE BO PADLA.

Prejšnji teden so se načelniki različnih klubov posvetovali, kaj naj pride na vrsto najprej v zbornici. Navzoč je bil tudi ministerski predsednik Beck. Sklenili so, naj se najprej obravnava o podržavljenju Severne železnice. O tej stvari smo že zadnjič poročali. Podržavljenost bo železnica gotovo, le nemški poslanci še nekaj nagajajo in zahtevajo, da mora biti večina uradnikov pri tej železnici nemške narodnosti. Kaj ti ljudje vse spravijo na dan. Mislijo, da mora Nemec imeti povsod prvo besedo, če tudi vsak vč, da so naši kmetje petkrat bolj izobraženi in napredni kakor nemški. — Pri tej seji načelnikov je pa ministerski predsednik izjavil, da bo volilna reforma gotovo prodrla že zato ker mora prodrati. Kdor le količkar pozna take izjave bo vedel, kam pes tako moli. Ministerski predsednik ima od zgoraj, to je od cesarja naročilo, da na vsak način izvede splošno in jednako volilno pravico. Če bi jo poslanci ne hoteli sprejeti, potem bi pa že vlada pri novih volitvah skrbela, da bi prišli v državni zbor prijatelji splošne in jednake volilne pravice.

OGRSKI DRŽAVNI ZBOR.

V ogerskem državnem zboru je trgovinski minister Košut predložil zakon o pospeševanju ogerske obrtnije. Vlada naj podpira tuji kapital. Tuji se bodo na morali obvezati, da bodo izdelovali zgolj ogerske surovine ter nastavljal ogerske delavce. Ko bi imela ogerska zbornica razpravljati o zakonu za podporo obrti, je nastal v zbornici kaj mučen prizor, ker ni bilo od nikoder poročevalca in tudi ne njegovega namestnika. Naposled je vendar prišel poročevalec in poročal. Ko je pa končal, se je vzdignil trgovinski minister Košut in izjavil, da bi se z vladarjem dovoljenjem dala izvršiti ločitev Ogorske od Avstrije, ker to bi bila edina pot, da se ogne sedanjim nasprotstvom. Dobili bomo pot, je rekel Košut, da bomo z Avstrijo mirno živeli drug poleg drugega.

CERKVENI ROP NA FRANCOSKEM.

Jako zanimiva poročila dohajajo s Francoske, odkar je začela vlada ropati cerkveno premoženje. Veliko vrednosti si je prisvojila tem potom, veliko samostanov, cerkev in drugih različnih cerkvenih rečij je dobila po teh roparskih načinih v svojo last. Sedaj se vrši razprodaja nabranega cerkvenega premoženja. Dragocene stvari, ki so vredne tisoče in tisoče, prodaja kar tako slepo v dan, za par desetakov. Prodajajo samostane za tako nizke cene, da pač ni bilo vredno za tako malenkostno vsoto poditi iz njih redovnike z vojaško silo. Ljudje ne marajo kupovati cerkvenih rečij, ker jim je le predobro znano, po kaki poti si jih je prilastila vlada. — V več krajih so župani postavili nazaj razpela, odstranjena iz šolskih sob in iz uradov. Plačilo, ki so ga dobili za to delo je bilo, da so bili odstavljeni in da so bili na njih mesto postavljeni možje, ki so polni sovraštva do katoliške cerkve. Tudi po Franciji se bo začelo polagoma svitati in katoliška cerkev tudi na Francoskem še ne bo umrla, kakor so že z veseljem vpili sovražniki cerkve.

RAZMERJE MED OGRI IN HRVATI.

Nekaterim našim bralcem so morebiti še znane razmere, ki so vladale pred par leti na

Hrvaškem. Ban, to je kraljevi namestnik, Kuen Hedervari je gospodaril neomejeno in sicer tako gospodaril, da so se ljudje začeli upirati in kri je tekla v marsikaterem kraju na Hrvaškem. Čez dolgo časa se je še-le vlada zganila in odstranila tega bana. V istem času so se pa tudi na Ogorskem razmere zelo spremenile. Liberalna stranka, ki je imela vso moč v rokah, je pri volitvah sijajno pogorela in zmaga je stranka, ki jo vodi Košut, ki se je 1848. leta na Ogorskem uprl našemu cesarju. Kakoršen je bil oče, tak je tudi sin, samo da malo bolj previdno dela in noče kar javno začeti upora. Košut se je sedaj na vse načine prilizoval Hrvatom, da bi vlekli z njim v ogerskem državnem zboru, v katerem sedi 40 Hrvatov. Posrečilo se mu je posebno s takozvano »reško resolucijo«. Dobil je liberalca Supila, ki je zanj Hrvatom vse obetal, za hrbtom sta se jim pa oba smejala. Tudi dalmatinski Hrvatje so potegnili s Košutom in so dali vladi razumeti, da raje spadajo pod ogersko vlado, kakor pod avstrijsko. Spominjali so se namreč, kakor pred 2 letoma ministri niso pustili dalmatinskih poslancev pred cesarja, da bi mu povedali svoje upravičene pritožbe. — Sedaj pa Hrvati polagoma spoznavajo, da sta jih Košut in Supilo potegnili in še nekaj spoznavajo, to namreč, da tem Ogrom, ki Slovake tako zatirajo in jim ne dajo svojih šol in še celo duhovnom prepovedujejo pridigovati v slovaškem jeziku, ni nič zaupati. Hrvatom se prilizujejo le toliko časa, kolikor jim to bolj kaže.

ITALIJANSKA OBOROŽEVANJA.

Kakr vse kaže, se Italija ne čuti posebno varne v krogu trozveze, ker tako hiti z vsemi mogočimi pripravami pomnožiti svojo vojaško moč. Najbolj zavidno pa gleda čez svoje meje v našo Avstrijo in zasleduje vsak korak, ki ga ta stori v vojaškem oziru bodisi na morju ali na italijanski meji. Italijanska vojaška oblast je dala jako dobro zavarovati in utrditi mejo, vse prehode, ki vodijo na Avstrijsko je skrbno zastražila z gorskimi vojaki, ki so menda najboljše vojaki na svetu. Tudi mornarico je v zadnjem času pomnožila in popravila, da bi v slučaju vojske znatno nadkriljevala avstrijsko mornarico in da bi zavladala na adrijskem morju. Toda to še ni zadosti. Vojni minister še nadalje zahteva od državnega zbora italijanskega velike vsote za nabavo novih topov, za zrakoplove, vojne avtomobile in za popravilo vojnih mostov. Tudi mornarica se mora še pomnožiti, meni vojni minister, da bi mogla v slučaju vojske oblegati dva avstrijska vojna pristanišča. Da bi pa to lažje dosegli, zato pišejo po listih članke, v katerih se visoko povzdiguje avstrijska mornarica.

VERSKI BOJ NA ŠPANSKEM.

Po zgledu francoske vlade je začela tudi španska vlada hud boj proti cerkvi, posebno proti cerkvenim redovom. Ona gospoda, ki rešuje narodno gospodarstvo le z načrti, je srečno privedla deželo na rob prepada, tako, da je španska dežela ena najbolj zanemarjenih dežel v Evropi. In sedaj hoče ta zanemarljiva gospoda narod osrečiti in ga gmotno povzdigniti s tem, da je začela boj proti cerkvenim redovom. Ravno cerkveni redovi so pa ona središča, kjer se osredotočuje gospodarska organizacija in se odtod razširja po celi deželi, z namenom, da se narod izvleče iz te revščine in da se povzdigne na višjo stopinjo tako v gmotnem kakor v duševnem oziru. Za plačilo jim je izdelalo špansko ministrstvo zakonski načrt, ki teži za tem, da konečno uniči cerkvene redove in jih polagoma iztira iz dežele. Posebno se ozira ta zakonski načrt na tiste redove, katerih člani so inozemci in katerih

poglavar biva v inozemstvu. S tem mislijo seveda najbolj zadeti in pregnati liberalno-judovskim ministrom tako sovražne jezuite. Jezuitski red mora vedno največ trpeti povsod pred preganjanjem liberalne in judovske gospode. Ako vprašamo, zakaj je ravno proti temu redu vedno zapichen sovražna ost, dobimo lahko takoj odgovor, ako se ozremo na može, ki so v tem redu. To so možje znanosti, možje resnice in dela, ki se ne vstrašijo nobenih trudov in naporov, ampak hite naprej polni svete navdušenosti po poti resnice. In ravno zavoljo tega se boje teh mož, ker se boje resnice in prave krščanske vede in ker jim mrzi delo za narod, katero pospešujejo z vsemi silami cerkveni redovi.

RUSKE STRANKE.

Bodočnost in usodo ruske nstave in sploh cele države bodo odločevala ruske politične stranke, ki so se pa ravno sedaj začele kaj živo gibati. Na Ruskem se mora predvsem računati na dve stranki. Prva je konservativna vladna stranka, druga liberalna protivladna stranka. Poleg teh obstoji še nekaj večjih ali manjših strank, monarhistična stranka, potem pa še revolucionarne stranke. Med temi različnimi strankami se je zadnji čas začelo živahno gibanje, da bi se doseglo kakšno zbližanje, posebno med zmernimi strankami. Mirna rešitev na Ruskem bi se dala le doseči samo v tem slučaju, ako bi se zmerni, v sredini stoječi zedinili v eno močno stranko, ako bi potem krona tej stranki popolnoma in odkritosrčno prepustila vlado in ako bi dalje ta stranka imela dovolj sile in zmožnosti, da bi se lotila boja na dve strani, na desno in na levo. Da bi se pa vse to kdaj izvršilo, je težko verjetno. Toda ravno sedaj se prikazuje lahna znamenja, da se morda zgodi vsaj eno, namreč: združenje zmernih ustavnih strank. Na ta način bi vlada dobila oporo v močni stranki in bi postala dovolj močna, da bi napravila v deželi pravni mir in red.

Listek.

Mati in sin.

Hrvaško napisal Janko Barlé.

»Mati, v Ameriko grem,« je pozdravil neko nedeljo večer svojo mater, staro Jan-kovičko, njen sin Peter. Stara je sedela pred kočo, počivala in se solnčila ob zadnjih solnčnih žarkih. Peter je prišel iz cerkve ali morda odkod z vasi.

Stara je dvignila glavo, črte njenega zagorelega obraza in nagubanega lica so se nekako raztegnile in zresnile; uprla je svoje male, globoko udrté oči v sina radovedno, kakor da ga ni dobro razumela.

»Kdo, kdo gre v Ameriko?«

»Jaz, mati,« odgovoril ji je sin tudi resno. »Koliko jih je že tja odšlo in jih odhaja še vsak dan; pomagli so si in bolje jim je, kakor jim je bilo prej. Zakaj bi vedno stradala? Oba delava, vi in jaz, pa kaj imava? Komaj toliko, da nama ni treba obiskovati tujih pragov. Mlad sem in zdrav, delal bom, si tam nekaj prihranil, in ko se vrnem, začel bom z gospodarstvom, če Bog dá. Potem bo boljše vam in meni!«

»Kaj govoriš, sinko? Mene bodeš pustil samo, staro, slabotno siroto, ti se pa prepelješ preko morja na konec sveta in tam morda umrješ? Tebe imam edinega na tem božjem svetu, pa sedaj me hočeš zapustiti tudi ti, da

ne bom imela nikogar, ki bi mi zatisnil trudno oči? Peter, Peter, kaj si izmislil?»

»Pomirite se, mati; ne grem rad v tujino, ali treba je poskusiti srečo. Drugim se je nasmejala, zakaj se ne bi tudi meni? Delal bom, varčeval bom, samo da se bom čim prej vrnil zopet k vam!«

Stara ni hotela več poslušati, a Peter ji je dokazoval, kako prav in potrebno je, da odhaja. Ne bo šel sam; gre jih več iz vasi, pa tudi v Ameriki je več domačih ljudi. Pregovarjala sta se, dokler se ni popolnoma zmračilo. Stara je odšla v kočo, da bi pripravila kaj večerje, a sin je ostal še pred kočo, ter podpiral z rokama glavo, polno raznih misli in načrtov.

Iz premišljevanja ga je zdramil mesec, ki mu je zasijal v obraz. Dvignil je oči in se zagledal v svetlo, sanjarsko mesečevo lice, gledal je dolgo in misli so mu letele daleč, daleč preko morja. Materin glas, naj gre večerjat ga je naposled privabil v kočo.

Priprosta večerja ni šla v slast niti materi niti sinu. Razgovor se je sukal še vedno o istem predmetu. Obstala sta včasih in razmišljala.

Šla sta počivat. Zaspali ni mogel nobeden. Mati je često težko vzdihnila; oči so ji bile rosne. Sin se je premetaval z ene strani na drugo, zdajpazdaj zakašljaval in se čudil, da mati toliko časa ne more zaspali.

Dolge in težke so take noči...

Jankovička je bila že dolgo vdova. Mož ji je umrl, kakor umrje večina naših kmetov: začel je bolehati in pokašljevali, pa vleklo se je precej časa in opravljal je za silo najnujnejše opravke. Žena mu je kuhala vsakovrstne rože, naposled pa je moral vendar v posteljo. Poslali so po duhovnika, ki ga je spravil z Bogom in mu dal zadnjo tolažbo. Še nekoliko dni je živel, nazadnje pa se je preselil s tega sveta. Moralo je tako biti.

Žena je z mladim Petrom vred jokalila in tožila za njim. Zapustil ji ni mnogo. Bila je kočica, majhna in lesena s hlevom, iz katerega se je oglašala kravica, kakor da ji je težko vedno biti sami. Okrog hišice je bil mal vrtič z nekajimi slivami, jablanami in hruškami, niže v polju je bila njivica, na kateri je zrastle toliko, kolikor so potrebovali za kočo. To njivico je bilo kaj lahko obdelati, in Jankovička je hodila na delo k sosedom, da se je dobil kak krajcar, sin pa je pasel kravico in varoval kočo. Ko je sin odrastel, je hodil na delo on, in mati je takrat ostajala doma. Tako se je živelo, ne bogve kako dobro, a pošteno.

Svet iz naših krajev hodi že dolgo v Ameriko. Sprva so hodili posamezniki, nazadnje se je svet navadil in začel hoditi kar v celih tropah. Kmalu ni bilo hiše, ki ne bi imela koga v Ameriki. Tudi žene in dekleta so odhajale.

Želja po dobičku, po denarju, je prevzela kmeta in pozabil je rodni dom, njegovo težko delo in razne nesreče in odšel v tuji, daleki svet. Resnica je, da je prihajalo mnogo denarja iz Amerike, a doma je polje opustelo, ker ni bilo delavnih moči. Ljudje niso gledali na to, kaj so izgubili doma, gledali so samo na kupe denarja, ki so si ga priležili s krvavimi žulji.

Mnogi so se vrnili ko so si nekaj prihranili. Pa je imel ameriški denar malo blagoslova. Ljudje so se med svetom navadili na boljše hrano, pogospodili so se, in ko so se vrnili domov, niso bili nič, ne kmetje, ne gospodje. Mnogi so se tudi odtujili cerkvi in prinesli s seboj prostejše, nove nazore in misli.

Peter je dobil potno karto iz Amerike. Poslal mu jo je prijatelj, ki ga je vabil, naj pride za njim. Tudi je imel prihranjenega že nekoliko denarja, da se preživi na poti, in zato se je odločil, da pojde. Vse materine prošnje so bile zastoj. Peter je ostal pri svojem skle-

pu in se začel takoj odpravljati na pot. Z njim se je odpravljalo še več ljudi iz naše fare. V znani družbi je lažje in ugodneje potovati.

Prej nego je Jankovička mislila, je prišel dan, ko se je morala posloviti od edinega svojega sina. S solznimi očmi mu je uredila vse potrebno, spekla pogačo in odrezala vrat ponosnemu petelinu, ki je že dolgo kot kralj gospodaril po dvorišču. Prešla je mnogokrat vse sinove stvari in preiščevala, ni-li kaj pozabila. Skrivala je pogledovala sina, ki je s sklonjeno glavo hodil po hiši. Gledala ga je z veseljem, ker je bil zdrav, lep mladenič, pa jo je takoj zazeblu pri srcu, ko se je spomnila, da ga izgubi, da se bo morala od njega posloviti morda za vedno.

Kdo ve?

Lepo je bilo jutro, ko so se Amerikanci odpravljali na pot. Doli pod vasio je ležala meglica, po travi in na listju so se bliskale rosne kapljice, a nekje v zraku je veselo prepeval škripanec. Po glasu se je poznalo, kako se je zdaj dvigal, zdaj zopet padal.

Na vasi pred gostilno je stal dolg voz z mnogimi sedeži. Prihajali so potniki, pa ne sami. Spremljali so jih stariši, bratje, sestre, žene, otroci, prijatelji, znanci. Nosili so velike kovčege, ki jim jih je napolnila ljubezen domačih z vsem, kar je koča premogla. Klobuke so jim okrasili s šopki rožmarinovimi in vsaj na videz so stopali veselo in junaško.

Bila je lepa slika, ker so bili vsi v praznični obleki. Kakor da se potnikom ni prav ljubilo na pot, tako je bilo videti. Voznik je večkrat udaril z bičem, konji so postajali nemirni in potniki so se poljubovali in bogosprimali s svojci. Tudi Peter se je težko poslovil od matere. Držal jo je dolgo za roko, potem je skočil na voz, sedel k sopotnikom, da bi utolažil žalost; pa je vendar zopet pogledal v objokane, dobre materine oči in ni mogel, da bi se odtiral od njih.

»Ne jokajte mati, kmalu vam pišem, in če

Bog da, se kmalu tudi vrnem. Bodite zdravi!«

»Z Bogom sinko! Ne pozabi na Boga in svojo staro mater. Bog naj te spremlja in naj te zopet pripelje nazaj k meni. Z Bogom, Peter, moje srce!« — je klicala mati, pogladila z levico sinovo lice in upirala vanj svoje solzne oči, kakor da se mora za veke posloviti od njega.

Nazadnje so sedli. Ljudje so priskočili k vozu. Vsak je hotel še enkrat podati roko svojemu dragemu. Voznik je pogljal. Jok je postajal glasnejši, oči so zrle za vozom, ki se je za njim dvigal gost prah. Na vozu pa, da bi umirili svoje in sebe, so zapeli veselo pesem.

Pesem se je izgubljala; bila je tišja in tišja. Voz se je ustavil za malim gričem, ljudje pa so se vračali domov. Solzne oči se jim še dolgo niso posušile in mnog vzdihljaj se je izvil iz žalostnih src. Nič čudnega, ker težka je ločitev od svojih dragih...

Kočica stare Jankovičke je bila prazna, pusta. Tudi prej ni bilo v njej velikega in bučnega veselja, bil pa je razgovor in življenje. Starki se je zdela sedaj soba prevelika. Dolgi so bili večeri v nji. Stisnila se je kam v kot in prebirala debele jagode svojega rožnega venca. Molila je za svojega sina v daljni tujini, molila je mnogo in brez presledka, in molitev je bila pomešana z vzdihli in solzami. Dolgi so bili tudi dnevi — kakor leta; srce ji je bilo nemirno in bojazljivo; misli so ji letele daleč, daleč v nepoznane kraje, ki jih je sedaj samo v sanjah gledala.

Kakšno veselje, kakšna radost je bila, ko ji je nekega dne občinski pot prinesel prvo pismo od njenega Petra. Objela bi ga bila najraje od veselja. Komaj je čakala, da ji je prebral pismo. Zapomnila si je vsako posamezno reč, vzdržela je pri vsaki besedi in težak ka-

men se ji je odvalil s srca, ko je izvedela, da je Peter srečno došel v Ameriko, da je zdrav in da ima delo. Poprosila je občinskega pota, naj ji še enkrat prebere pismo. Vse, kar je bilo zapisano v njem, si je vsadila v srce. Pazljivo je poslušala in nazadnje je znala ves list na pamet. Srce materino, kdo bi te preučil, kdo bi te dostojno ocenil?

Pisma so prihajala večkrat. Sin je ostal pri obljubi in ni pozabil svoje matere. Kako je bila srečna, ko je prišla od njega prva svojica denarja. Starka ni bila željna denarja, ali dirnila jo je sinova hvaležnost. Ponosna je bila nanj in ni cenila onega denarja kot se cenil denar, ampak cenila ga je kot sad Petrovega znoja in pridnosti.

Čas je mineval. Že nekolikokrat se je povrnila pomlad v našo vas in jo posula s cvetjem in zelenjem. Peter je pridno pisal materi in ji pošiljal denar, tako da se ga je nabrala v hranilnici že precejšnja vsota.

Srečna je bila starka, ko ji je Peter četrto leto pisal, da pride na zimo domov ter da kupi s prihranjenim denarjem posestvo in začne gospodariti. Starka si je v duhu slikala srečnejšo bodočnost. Videla je sina, kako se vrača kakor zrel mož, izkušen, ugleden in si ustanovlja nov dom. Izbral si bo deželo, dobro in pridno. Kakoršnekoli ne vzame njen Peter. Videla je starka majhne otročice, svoje vnuke. Negovala jih bo in jih gojila, kakor je nekdaj svojega Petra. Lepo se ji bo godilo. Sedela bo de za pečjo, pestovala v svojem naročju najmanjšega vnuka in pela mu bo otročje pesmi, ki jih še dozdaj ni pozabila. Otroci bodo skakali okrog nje in ji govorili: Mila, dobra naša stara mamica. Sin in snaha jo bodeda ljubila in spoštovala. Pozabila bo vse hudo, vse nezgode, ki jih je do zdaj pretrpela. Ej, leno bo živela, lepo, — in njen mož Mato bo gledal narjo gori z visokih nebes in blagoslavljal vso kočo!...

Prišla je jesen.

Ptice so se selile na jug, listje je rumenelo in odpadalo.

Jesen neugodno vpliva na človeško srce, a stara Jankovička se je je veselila. Tudi zime se je veselila. Naletel je bil tudi prvi sneg. Starka je veselo štela dni in jih pozdravljala, štela je tedne... mesece... Peter gotovo pride za Božič. Dober kristjan je, in rad bi praznoval božične praznike doma pri svoji materi. Saj ji je pisal, da se vrne na zimo.

Nazadnje ni bilo že dolgo pisma od Petra. Odpravil se je že na pot — se je tolažila mati — in namesto pisma pride on sam. Tako lepo in sladko je starka razmišljala.

»Moj Bog,« je govorila, »gotovo se je že zelo spremenil; komaj ga bom poznala. Ei, naj že skoro pride... naj samo pride!«

Peter ni prišel, pač pa pismo iz Amerike. Starka se je ustrašila občinskega pota s pismom; bala se je, da se je Peter premislil, pa da ga še ne bo. S strahom in trepetom je čakala, kaj je v pismu.

Pismo ni bilo od Petra, ampak od njegovega prijatelja. Pripoveduje, da je Peter v rudokopu ponesrečil. — Zrušila se je stena in pokrila njega in še več drugih delavcev. Tovarna je izplačala neko svoto denarja kot nadomestilo, ki ga dobi po pošti...

Starka ni vedela, je li živa ali mrtva. Nepremično je zrla v pismo, kot bi hotela še nekaj izvedeti, pa v pismu ni bilo ničesar več. Ni hotela verjeti, ni mogla razumeti, da je res. Prsi so se ji silovito dvigale, ustna pa so jej šepetala: »Peter, moj Peter, solnce materino! Zakaj te ne bodo nikdar več videle materine oči?«

Prišel je tudi denar. Lep denar je bil, Starka ga je mrtvo gledala; zdelo se ji je, da je okrvavljen s krvjo njenega sina. Studil se

je, ni se ga mogla dotakniti. Premala cena je bila to zanj, ki ga ne bi dala za vse bogastvo tega sveta.

Zunaj je pihal veter in metal snežne kosmiče na okna. Svetilka je slabo razsvetljevala prazno, siromašno sobo; njena luč je obsevala blede, izmučeno lice starkino, na katerem je počivala velika žalost, brez nade, brez utehe...

Uboga starka!...

Upliv luči na kri. Dr. Oerum v Kodanju je preiskoval vpliv luči na kri ter prišel do sledečih zaključkov: Tema zmanjša množino krvi v človeku za 3 do 3:3 odstotkov, rdeča luč ima isti učinek. Solnčna kopel pomnoži krvno množino za celih 25 odstotkov. Živali, porojene v temi ali pa v rdeči luči, imajo drugače večjo težo kot živali, rojene v svetlobi, toda polovico menj krvi kot slednje.

O nervoznosti piše dr. Möbius med drugim. Nervoznost je veliko soc. zlo našega časa.

Mogoč je boj proti njej le, če izpozna družba njeno važnost in jo odbija. Zdravnikova dolžnost je, da opozarja družbo na vzroke bolezni. In med glavnimi vzroki je uživanje alkohola. Dejstvo je, da se s povodnijo alkohola razširja tudi nervoznost, ker oslabi alkohol živčevje. Dr. Möbius piše celo: Najnovejša spoznanja dokazuje, da povzročajo nervoznost predvsem naše pивske navade. Brez teh bi mnogi bolniki ne podlegli nervoznosti.

Razgled po domovini.

Odlikovanje. Srčna želja se je izpolnila ljubljanskemu županu Hribarju. Kar so že davno želja njegova prsa, to so sedaj dobila. Spomnilo se je že pozabljenega župana Njegovo Veličanstvo srbski kralj Peter. In odlikoval ga je. Dobil je Hribar tisto odliko, katero sta pred njim prejela že dva njegova uradnika Govekar in Trstenjak. Vsi trije so tedaj toli srečni, da nosijo tretji red sv. Save. Sv. Sava je bil odlični srbski pravoslaven škof, katerega Srbi zelo časte. Na čast temu škofu so ustanovili poseben red. In ljubljanski župan Hribar, ki ni nič kaj prijazen našim škofom, ki se noče udeleževati v stolnici slovesne procesije sv. Rešnjega Telesa in ne na dan Vstajenja Gospodovega, ker izvršuje cerkvena opravila ljubljanski knezoškof, ta Hribar bo moral na svojih dičnih prsih gledati sedaj ob raznih slovesnostih pravoslavnega škofa Savo v popolni škofovski opravi. Kaj pač poreče k tej odliki dr. Ivan Tavčar, Hribarjev zvesti prijatelj, ki je tudi velik nasprotnik vseh škofov, ko bo moral pri kaki veliki pojedini n. pr. pri banketu zaupnega shoda 25. novembra sedeti poleg župana Hribarja in gledati na njegove prsih škofa Savo? Mi privoščimo županu to odliko in želimo, da ga kaj kmalu odlikuje tudi njega visokost bolgarski knez Ferdinand.

Duhovske izpremembe v ljubljanski škofiji. Č. g. Ivan Mihelčič, kaplan v Železnikih je nameščen za župniškega upravitelja na Zaplano pri Vrhniki; Č. g. Rihard Smolej, kaplan v Dolu je premeščen v Železnike; Č. g. novomašnik Franc Zorko je nastavljen za drugega kaplana v Zagorju ob Savi. Č. g. M. Sušelj, kaplan v Zagorju je dobil dopust vsled bolezni. Č. g. Jožef Podlipnik je nameščen za kaplana na Krki.

Dekan Č. g. Simon Incko umrl. Iz Zabnice na Koroškem smo dobili prežalostno vest, da je ondi umrl vzorni narodnjak, vzor duhovnika Č. g. dekan Simon Incko. Z njim izgube koroški Slovenci kremenit značaj, ki je ob vsaki priliki zvesto izvrševal katoliško-narodna načela. Pokojni gospod dekan je bil med onimi, ki so obsojali znani celovski sklep o neudeležbi koroških Slovencev na III. slov. katoliškem shodu. Pokojniku je za njegovo neumorno delo med Slovenci zagotovljen najčastnejši spomin. Pokojniku svetila večna luč, koroškim Slovencem pa daj Bog še mnogo tako jekleno-trdnih značajev!

Izpremembe v frančiškanskem redu. P. Adolf Čadež, ki se je nedavno povrnil iz Carigrada pride v Gorico, p. Ernest Jenko gre iz Gorice v Ljubljano. P. Blaž Farčnik pride v Novo Mesto, p. Efremlj Fajnič v Kamnik.

V Bohinju je umrl vzoren kmetovalec Andrej Preželi, komaj 42 let star. Posojilnica izgubi z njim jako delavnega odbornika. Naj počiva v miru!

Zimski kurzi za stavbne obrtnike na c. kr. umetno-obrtni strokovni šoli v Ljubljani se prične z dnem 3. novembra. Vpisovanje je možno do 1. novembra. — Zimski kurzi

za stavbne obrtnike trajajo tri zime (po pet mesecev) ter imajo namen, pomočnikom in mojstrom zidarske, tesarske ali kamnoseške obrti podajati višjo izobrazbo v njih stroki ter jim nuditi potrebno teoretično znanje za predpisani mojstrski izpit v stavbnih strokah. — Stavbno-tehniške predmete poučujeta gg. prof. inženjer Jaroslav Foerster in arhitekt Pavel Kryn.

Na Trški gori je utonil Franc Medved, 30 let star iz Gredevja. Padel je, ker je bil božjasten v poleg pota se nahajajočo lužo in tam utonil.

Na Dunaju je umrl leta 1831 rojeni princ Jožef Windischgrätz.

— Zlata poroka. Iz Trzina se nam piše: V nedeljo je natihamo med svojimi domačimi obhajal zlato poroko Janez Ložar, posestnik, bivši večletni župan, občinski svetovalec itd. Mož zasluži, da se ga ob tako redki slavnosti spominjamo z malimi vrsticami. Mnogo je on žrtvoval za probujo slovenskega naroda, posebno domače občine. Svoja dela ni obešal na veliki zvon, ampak natihamo in vztrajno deloval za dobro stvar. Cesar Franc Jožef I. ga je odlikoval s srebrnim križcem s krono za zasluge. Tudi mi mu ključemo: Bog ohrani zdravega njega in njegovo soprogo, da bodeta obhajala diamantno poroko! Živela!

Vodovoda za Črni vrh in Predgrize. Z Dunaja se nam poroča: Poljedelsko ministristvo je za vodovoda v Črni vrh in Predgrize nad Idrijo zagotovilo 40% državne podpore v skupnem znesku 49.000 kron s pogojem, da okrajno glavarstvo logaško ugodno reši v dopravnop vprašanje.

Kmetiska zveza je zborovala prošlo nedeljo na Roču pri Velikih Laščah. Zborovanje je bilo jako številno obiskano. G. Pešec je govoril o občinskem redu. Poslanec Jaklič je razlagal pomen in naloge »Kmetске zveze«, ki se mora kot politično društvo boriti za koristi kmečkega stanu v javnosti. Kazal je na združene nasprotnike našega krščanskega ljudstva, ki so se nam prišli pokazati in predstaviti ob katoliškem shodu. Taki ljudje ne bodo več vladali ljudstva in mu dajali postav. Govornik je razpravljaj o postavah v obrambo kmečkim interesom, n. pr. glede carine na živino, o razporoki in o svobodni šoli. Dr. Lampe je govoril o svetovni organizaciji kmečkih nasprotnikov. To so spekulanti, ki določajo ceno kmečkim pridelkom tako, da je kmet prisiljen pod ceno prodajati, sam pa mora vse drago plačati. Pšenica brez cene — kruh pa majhen in drag, to je podoba današnjega gospodarstva. Agrarne stranke se morajo zato osnovati po vseh državah, da dobi poljedelec besedo pri postavodajstvu. To naloge si je postavila tudi »Kmetiska zveza«, in zato naj bi ne bilo kmeta, ki jej ne bi pristopil. Sedaj je glavno delo naših društev boj, da se doseže enakopravnost ljudstva. Ko bo ta boj izvojevan z reformami vol. redov za državni in deželni zbor, bodo pa ta naša društva morala sodelo-

vati pri velikih izpremembah, ki se bodo vršile. Prej ali slej se bo morala izvesti tudi vol. reforma za dež. zbor kranjski, naj se naši kmetje o pravem času združijo in organizirajo, da se začne potem redno in plodono delo v korist naši deželi. — Po shodu se je mnogo zborovalcev vpisalo v »Kmetisko zvezo«.

Ij Dvestoletnica velikega zvona v ljubljanski stolnici. V sredo 17. t. m. se je praznovala dvestoletnica velikega zvona v renovirani stolnici. Sveta maša je bila ob 10. uri, ki jo je opravil gospod kanonik Sajovic. Gospod baron Codelli, potomec darovavca, je položil venec na grob svojemu predniku Petru Antonu Codelliju v kapeli presvete Trojice, katere krasni marmornati oltar je tudi dar velikodušnega dobrotnika (umrl je leta 1712). Da je šel ta dan baron Codelli v stolp pogledat veliki zvon se razume.

Dr. Tavčar — nesreča za koroške Slovence. Poroča se nam, da je nesrečni predlog dr. Tavčarjev radi reasumiranja sklepov o koroških vol. okrajih položaj tako pokvaril da je skoro popolnoma izključeno, da bi se še kaj bistvenega doseči dalo za koroške Slovence. Res je sicer dr. Tavčar na pritisk Slovenske zveze svoj nesrečni predlog umaknil, toda s tem ni veliko, ali nič pomaganega. Nesreča je bila, da je svoj predlog sploh stavil in da popred ni hotel slišati pametne besede. Sedaj ostane pribito, da se je slovenski poslanec izrecno zadovoljil s tem, da koroški Slovenci dobe le en sam mandat. Kako naj sedaj ob le enem samem mandatu in sicer skoro tistem, kateri se nahaja v vladni predlog z edino popolno nebitveno izpremembo, da se izločijo iz okraja nekatere pretežne »nemške občine«, kako bodo sedaj slovenski poslanci mogli priti s kakim predlogom, ki bi obsegal kako bistveno udobnost za koroške Slovence? Dr. Tavčar je ustvaril preudic, ki naravnost izključuje vsako možnost, da bi Slovenci na Koroškem dobili drug okraj nego ta, katerega jim je dala vlada v svoji prvotni predlogi in kakor ga je sklenil tudi odsek. Izgovor, da je isti predlog stavil svojedobno tudi dr. Ploj, je ničeven, kajti ta predlog je bil stavljen izrecno le kot eventualni predlog za slučaj odklonitve glavnega predloga, ki je šel na to ustvarit za Slovence na Koroškem dva sigurna volilna okraja. Ravno tako bi moralo biti tudi nadaljno postopanje, to je: v zbornici bi bila »Slovanska zveza« predlagala pred vsem to kar odgovarja pravici, namreč dva sigurna volilna okraja in šele potem za slučaj odklonitve tega predloga, eventualnost enega samega sigurnega vol. okraja. To vse je sedaj dr. Tavčar srečno podr. Njegov talent v podiranju slovenskih interesov je itak obče znan. Tako je n. pr. povodno debate o celjski gimnaziji, ne da bi bil vprašal katerega koli drugega slovenskega poslanca, meni nič, tebi nič izjavil, da Slovenci nimajo nič proti temu, da se kočevska gimnazija poviša v višjo gim-

nazijo in danes imajo v državnem proračunu za leto 1907 že to višjo nemško gimnazijo — ne da bi Slovenci za to drugo nemško osnovno v naši deželi dobili le najmanjšo kompenzacijo! In danes je dr. Tavčar enkrat za vselej podrl primerno zastopstvo koroških Slovencev v državnem zboru in to iz samih najnižjih strankarskih taktičnih vzrokov. Zares grozna bode bilanca, ki jo bo nekoč sestavljala zgodovinar slovenskega naroda glede političnega delovanja te najnesrečnejše prikazni v našem narodnem življenju!

Liberalni napadi. Nedavno smo poročali, kako grdo je tržaška »Edinost« obrekovala gosp. poslanca dr. Šusteršiča. Dr. Šusteršič je prenesel že mnogo napadov mirno in tiho, zlasti kadar so prihajali od kranjskih liberalcev. Teh grdi in zlobnih laži, ki jih je nakopičila »Edinost«, pa ni hotel in tudi ni mogel prezreti. Zato je poslal »Edinosti« pojasnilo, ki ga je pred tednom priobčilo. Navesti ga hočemo dobesedno, da bodo tudi cenjeni bralci »Domoljuba« videli, s kakimi grdimi sredstvi delajo liberalci raznih krajev proti našemu vrlému dr. Šusteršiču, edino zato, ker dela tako neustrašeno in pogumno za naše ljudstvo. Tržaška »Edinost« je priobčila naslednji popravek:

»Slavno uredništvo

»Edinosti«

Trst.

V številki 278. Vašega c. lista z dné 9. oktobra t. l. objavili ste pod naslovom »Slovenec« notico, ki se tiče moje osebe.

Ne sklicujem se na § 19 tisk. zak., temuč le na narodno politično dostojnost in lojalnost, ko Vas uljudno prosim, da objavite sledeči

popravek:

Ni res, da sem si vtepel v glavo, da priklopim mestni okraj svetojakobski okolici.

Ni res, da sem se »te svoje nesrečne namere držal s tako trmo«, da je trebalo skrajnega napača v zadnji hip, da se je preprečila ta usodna določba.

Res je marveč, da sem zastopal napram vladi glede tržaškega mandata dosledno le predloge, ki jih je v sporazumu z voditelji tržaških Slovencev sestavil tovariš profesor Spinčič in da sem sploh obzirom volilnih okrožij v Trstu in v Istri na celi črti in do zadnje pičice postopal v sporazumu z državnim poslancom prof. Spinčičem.

Ni bilo treba nikakega napora, da se prepreči priklopite šentjakobskega mestnega okraja okolici, ker je osrednja vlada na mojo zahtevo takoj v bistvu sprejela prof. Spinčičeve predloge o sestavi slovenskega volilnega okraja v Trstu.

Naprej se zahvaljujoč za sprejem teh vrstic, beležim velespoštovanjem

Dr. Ivan Šusteršič
državni poslanec.

Dunaj, 10. oktobra 1906.

Iz vsega sledi, da je bil dr. Šusteršič neopravičeno napaden radi tega, ker je storil svojo narodno dolžnost in ker je takoj glede šentjakobskega okraja informiral po poslanca Spinčiču tržaške voditelje o namerah vlade ter je potem dosegel to, kar so tržaški voditelji želeli. Dr. Šusteršič bi bil moral molčati, potem bi bil šentjakobski okraj res priklopljen okolici in potem bi ga »Edinost« menda ne napadala. »Edinost« se sedaj izgovarja na besedilo nekich pisem, v katerih stoji, »da sta dr. Ivan Šusteršič in pa drž. posl. dvorni svetnik Šuklje hotela šentjakobski okraj pridružiti okolici in da se ju je z velikim trudom prepričalo, da sta to misel opustila.« Pozivljemo »Edinost«, naj dotična pisma celotno objavi s podpisom, ker sicer smatramo pisma za falzifikat.

Mi pribijemo, da je dr. Šusteršič informiral poslanca Spinčiča in je potem takoj storil to, kar mu je poslanec Spinčič v imenu tržaških Slovencev naročil in je dr. Šusteršič bil tisti, ki je dosegel, kar so tržaški Slovenci želeli. Kdor kaj drugega trdi, se laže. Pozivljemo »Edinost«, da svoja pisma objavi s podpisom, potem bomo govorili dalje. Upamo, da »Edinost« to stori, ker sicer bomo opravičeno mislili, da hoče motiti z falzifikati javnost. Dr. Šusteršič ima za svoje posredovanje in svoj trud v priilog tržaškim Slovincem sedaj v zahvalo to, da ga je »Edinost« obrekovala in da so na shodu pri Sv. Ivanu nekateri zaslepljeni upili: »Proč z dr. Šusteršičem!« Nimamo izraza, da bi dovolj ostro obsodili tako nizko, uprav pobalinsko postopanje.

Vinski sejem. Na predlog gosp. Rohrmanna, pristava na Grmu, priredi kmetijska podružnica Novomesto pod pokroviteljstvom mestnega županstva tudi letos veliki vinski sejem in sicer 8. novembra na vrtu restavracije g. Tušek. Zanimanje je že sedaj vsestransko živahno.

Višnjegorski združeni črevljarji nam pišejo, da so primorani vsled vedno višjih cen usnja, kakor tudi višjih plač svojim pomočnikom, cene svojih črevljarskih izdelkov povišati za 20 odstotkov.

Zabodenega človeka našli pri Prestranecku. O tem se nam poroča iz Slavine: V soboto popoldne okoli 4. ure so videli ljudje iz vasi Selce hoditi nekega tujca, ki je taval okoli hiš. V nedeljo jutro so dobili otroci, ki so pasli, ga ležati na travi v bližini vasi Selce, misleč, da spi. Popoldan so šli gledat in videli, da je zaklan. Nož je imel še v trebuhu in ga je držal z desnico. Pri sebi ni imel ničesar. Nobenega denarja in tudi nobene listine. Kedo je, se ni moglo še določiti. Po izjavi komisije, je bil Jud, ki je po sejnih blago prodajal. Pokopan je bil včeraj popoldne nekerveno. Najbrže se je sam usmrtil. Umor je izključen.

Prestolonaslednik in mornar. Naše vojne mornarice dozdej niso dovolj upoštevali. Celotni višji krogi se niso ozirali na mornarico. Znano je, da je padel celo v nemilost viški junak Tegetthof, ker je zahteval, da naj pomnože mornarico. Tegetthof je bil tako nevoljen, da je hotel zapustiti Avstrijo in vstopiti v angleško službo, kjer bi ga bili gotovo sprejeli z razprostrtimi rokami, če ga ne bi bil zadržal nadvojvoda Albrecht. Zadnji čas pa sodijo višji krogi, na čelu jim prestolonaslednik, drugače o vojni mornarici. Prestolonaslednik v zahvalnem pismu Montecuccoliju zaradi manevra izraža upanje, da se končno naša mornarica tako pomnoži, da lahko nastopi tudi ofenzivno nasproti sovražniku v Adriji. Kako se zanima prestolonaslednik za mornarico, dokazuje tudi sledeče: Skozi Gornje Štajersko se je vozil 3. t. m. neki mornar vojne ladje »Babenberg«. Na postaji Selzthal je vstopil v priprosto štajersko obleko oblečen gospod k oknu pri vagonu in se je začel razgovarjati z mornarjem, vstopil je v voz III. razreda in sedel k mornarju. Vprašal je mornarja, kako so se mu dopadle letošnje vaje mornarice. Mornar mu je odgovoril, da so bile vaje vrlo zanimive, a napore, ker so morali mornarji napeti vse moči zaradi prestolonaslednikove navzočnosti. Gospod je rekel nato: Tudi jaz sem si ogledal poletne vaje in sem bil ukrcan na eskadri. Rečem le, da so mi vaje jako dobro dopadle in da sem bil zelo zadovoljen z njimi. Nato se je začel razgovarjati z nekim medicinem, ki je spoznal gospoda in ga nagovoril »Cesarska visokost«. Gospod je bil prestolonaslednik nadvojvoda Franc Ferdinand. Mornar se je seveda prestrašil, hitro je poskočil in napravil frontni pozdrav po vojaških predpisih. Prestolonaslednik se je pa

smejal in rekel: Ostanite na svojem sedežu in ne delajte kravala. Bil sem tudi na »Babenbergu«, ali me niste videli, da me niste izpoznali? Mornar je poljsnil, da se je nahajal ob prestolonaslednikovi navzočnosti v stolpu za topove, kjer ni imel časa, da se zanima za dogodke na krovu. Nato je potapljal prestolonaslednik mornarja po ramah in mu rekel: »Bravo! Takih ljudi potrebujemo, ki se zanimajo le za svojo dolžnost in za nič drugega.« Prestolonaslednik se je razgovarjal čisto priprosto z mornarjem in z ostalimi potniki do Rottenmanna, kjer je zapustil voz. Potniki so burno pozdravljali ljudomilega prestolonaslednika.

Delovanje »Krščansko soc. zvez v Ljubljani« obeta biti v zimskem času zelo živahno. Pričelo se je z predavanji, ki se vrše vsak torek ob pol osmi uri zvečer v zvezinih prostorih v »Unionu«. Dostop k tem predavanjem je dovoljen vsakemu. Vsak petek se bo ob pol osmi zvečer vršil soc. tečaj. Gospod Podlesnik bo nadaljeval knjigovodski tečaj. Dramatično šolo za prireditve iger bo vodil g. Ravnikar. Kdor se hoče udeleževati knjigovodskega tečaja ali obiskovati dramatično šolo, naj se oglasi pri omenjenih dveh gospodih. Vrhutega pričnemo letos tudi s telovadbo. Prostor je zelo pripraven, tudi orodje je že preskrbljeno. Le prihajajte ljubljancani v obilnem številu k našim prireditvam, zlasti k tedenskim predavanjem.

Bivši mlekar v Ljubljani Seliškar, ki je nedavno pobegnil v Ameriko, se je povrnil in biva sedaj v Celju. Njegova žena se je prepeljala z otroci v Celje. Seliškar je tisti človek, ki je svoj čas grdo napadal po »Narodu« »Zadružno zvezo«, hoteč jej škodovati. A njegovi napadi so se izkazali kot neresnični. »Zadružna zveza« stoji danes močna in trdna kakor nikdar poprej.

Kranjski deželni predsednik Schwarz je s predsedstvenim načelnikom, vladnim svetnikom Haasom prepotoval postojnski politični okraj in se informiral o zadevah v Postojni, St. Vidu, Vipavi in Senožečah, kjer je zasilal mnogo oseb in deputacij. Povsod je ljudstvo sprejelo gospoda predsednika, ki je bil jako ljubezniv z vsemi strankami, z velikim veseljem.

Ponarejeni bankovci. Tekom zadnjih tednov začeli so na sejnih na Dolenjskem zopet razpečavati ponarejene bankovce po 20 kron. Dne 20. sep. 1906 zasačili so orožniki na sejmu v Škocjanu kmeta iz Trebenskega okraja, ko je ravno svinje plačal s štiri ponarejenimi desetaki. Našli so pri njem v mošnji 31 komadov in doma na podu v slami še 77 ponarejenih bankovcev po 20 kron. Bankovci so iste vrste kakor so jih leta 1904 prinesli iz Amerike in potem v jeseni 1904 začeli izdajati na Kranjskem, Štajerskem in Hrvaškem. Razločujejo se pa od prejšnjih v tem, da nimajo več na besedi Szám »napačne vejice ali akcenta Szám in da nimajo več pike pri besedi »Series«, poznajo se pa vendar na kričeči rdeči barvi in na tem, da je rdeča črta na levem robu na avstrijski strani jako slaba in nepravilno izdelana in spodaj ne seže do konca. Da se ljudstvo varuje škode in da se zamore hitro zasledovati tiste, ki izdajajo »a denar, treba je, da vsakdo, ki dobi bankovec po 20 kron, posebno na sejnih, jih dobro pogleda in pravi primerja, in ako se mu zdi sumljiv, naj ga takoj izroči sodniji, orožnikom ali občinskemu uradu ter naznani, kje in od koga ga je prejel.

Kaj si želijo naši liberalci. Naši liberalci ničesar bolj ne žele kakor francoskih ministrov v Avstriji. Srčna njihova želja je, da bi zatrl redovništvo, da bi se odvel cerkvi ves vpliv na šolo, da se odpravi verouk iz šol, da se pomečejo sv. razpela iz šolskih in drugih javnih prostorov, da se začne preganjati

katoliška duhovščina in zapirati po ječah. Da se te želje ne bodo še tako hitro uresničile, zato bo preskrbelo brezdvomno naše katoliško ljudstvo, ki bo ob času volitev obračunalo za vedno s tistimi, ki bodo kandidirali za poslanca na liberalni program. Osobito pa bo naše slovensko ljudstvo poskrbelo, da bo liberalna stranka s svojimi kandidati na Kranjskem poražena. Ljudstvo naše ne bo trpelo, da bi kranjski liberalci sodelovali pri takih brezverskih postavah. Že prihodnje leto bodo volitve za državni zbor in tedaj bo treba z glasovnico v roki iti nad ljudskega sovražnika, ki je liberalizem.

— **Za posle in gozdne delavce.** Zgornjeavstrijski deželni glavar dr. Ebenhoch je vložil na ministrskega predsednika interpelacijo, v kateri navaja vzroke zakaj posli na kmetih silijo v industrijalna podjetja. Dr. Ebenhoch izjava, da med drugimi vzroki za beg je jako tehten tudi ta, ker posli, poljedelski in gozdni delavci niso zavarovani za slučaj kake bolezni ali nezgode. V interpelaciji zahteva, naj se uvede tudi za te sloje zavarovanje glede na nezgode in bolezni. Konečno pa zahteva tudi invalidno in starostno zavarovanje delavstva na kmetih in po gozdih.

— **Predavanje o umnem obdelovanju barja** imel bo ravnatelj kmetijsko-kemičnega preskuševališča dr. E. Kramer meseca novembra, oziroma decembra v Tomišlju in Zelimljah.

Visoki gostje. Premilostni gospod knezoškof ljubljanski dr. Anton Bonaventura Jeglič se je povrnil dne 18. t. m. z Dunaja od škofijskih posvetovanj. Z njim je prišel kot gost premil. g. škof iz Dubrovnika v Dalmaciji msgr. dr. Josip Gregor Marčelič. Visoki dostojanstvenik se jako zanima za napredek Slovencev in si je zato ogledal v Ljubljani razne naprave naše stranke. — V Zatičini na Dolenjskem se je mudil nekaj dni na vizitaciji milostni gospod opat Evgen iz Mehreraua na Predarlskem.

Novomeški župan odstopil. Gosp. Simon Sladovič pl. Sladojevicki je prostovoljno resigniral na mesto novomeškega župana, ker hoče svojo lekarno zopet osebno voditi.

Katoliško tiskovno društvo v Ljubljani je kupilo pretekli teden hišo g. Jermana, ml., v kateri se nahaja znana gostilna pri Škrjancu.

Mašniško posvečevanje. Dne 18. t. m. je premil gospod knezoškof ljubljanski podelil v svoji domači kapelici mašniški red č. g. Janezu Gogala iz Kranja, sedaj prefektu v knezoškofijskem zavodu sv. Stanislava. G. Gogala je opravil novo mašo v nedeljo, dne 21. t. m. v Kranju. Govoril mu je ravnatelj knezoškofijske gimnazije v Št. Vidu nad Ljubljano, č. g. dr. Iv. Gnidovec. Isti dan je bil posvečen v mašnika četrtoletnik ljubljanskega semenišča č. g. Janez Lovšin, ki je pel prvo sv. daritev 21. t. m. v Ribnici. Govornik na novi maši je bil stolni vikar gospod Josip Potokar. — Red diakonata je dobil ob tej priliki č. g. Janez Kogovšek, prefekt v knezoškofijskem zavodu sv. Stanislava. Mašniški red bo prejel ta gospod po novem letu.

— **Nemci se utrjujejo ob Adriji.** Neka nemška tvrdka je kupila ob kanalu Valentinišovem pri Tržiču zemljišče 40 njiv za 360.000 kron v industrijske svrhe. Tudi 10 drugih njiv zemljišča je bilo kupljenih v tak namen. — Nemci se utrjujejo ob Adriji!

— **Štrajk krojačev v Trstu končan.** Krojači delodajalci in njih štrajkujoči delavci v Trstu so se včeraj pogodili. Gospodarji so plačo ženskam za 5 odstotkov, a moškim, ki delajo na račun, za 10 odstotkov.

Odlikovanje. Občinski odbor občine D. M. v Polju je v svoji seji dne 14. t. m. imeno-

val č. g. Mateja Riharja za častnega občana za zasluge, ki si jih je stekel v čas svojega bivanja pri D. M. v Polju z izobraževanjem mladine.

Duhovske spremembe v ljubljanski škofiji. Premeščen je č. g. Alojzij Jerič, župnijski upravitelj v Osilnici kot kaplan v Radeče pri Zidanem mostu; č. g. Jakob Bajec, ekspozit v Orehku je premeščen kot župni upravitelj v Osilnico; č. g. kaplan Ant. Zore je imenovan za župnijskega upravitelja na Krki.

— **»Slovenski Narod« v službi tržaških židov?** Ta liberalni list strašno divja zadnje dni in sicer radi tega, ker se naseli v Trstu par redovnikov-jezuitov. V Trstu imajo nekatere župnije na tisoče duš, tako da je pastirstvo silno težavno. Da se temu nekoliko odpomore, se naselijo tam č. oo. jezuitje. Radi tega je »Slovenski Narod«, katerega ta stvar prav nič ne briga, ves izven sebe. Huje vpije in besni nego tržaški židje, ki se na vse pretege branijo učenih redovnikov. Iz tega vpitja, ki ga brezverski »Narod« vganja, bi človek mislil, da je popolnoma v službi tržaških židov.

Našli so se kranjski liberalci in liberalni učitelji. Kar smo napovedovali, se je zgodilo. Tavčar ni mogel biti več brez Jelenca in Jelenec ne brez Tavčarja. Rad ali nerad je moral dr. Tavčar prositi odpuščanja, da je učitelje žalil, urednik »Učiteljskega Tovariša«, ponesni idrijski Gangl pa je moral izjaviti, da je po krivici napadel Tavčarja. Oba sta torej krivično postopala, tako izjavljata spokornika, a vendar sta oba govorila goło resnico, ko sta si izpraševala v svojih listih kosmato vest. Sedaj je sprava sklenjena saj na papirju. Sedaj se bo lahko vršil zaupni shod liberalne stranke. In res so ga sklicali na 25. novembra na nedeljo. Pravijo, da jih bo ta dan več prišlo. Seveda učitelji imajo ob četrtkih ponavljavno šolo, zato ne morejo od doma. To je bilo treba upoštevati in zato se je na 15. nov. določeni shod odložil na 25. Liberalni zaupniki ki bodo prišli v Ljubljano prazno slamo mlatiti, bodo baje jako dobro sprejeti. Zato bodo menda poskrbeli socialni demokratje, ako jih ne bo zopet dr. Tavčar do takrat na kak način potolažil. Mi pa pravimo: Če se na deželi najde še kak kmet, ki bo tako nespameten, da bo prišel na ta zaupni shod največjih kmetjskih nasprotnikov, zasluži, da se mu pušča.

Gorenske novice.

Iz kranjskega okraja.

g V Šmartnu pri Kranju so se pretekli teden sešli zastopniki izobraževalnih društev kranjske dekanije. Posvetovali so se o delu, ki ga naj goje naša društva čez zimo. Obenem pa so izvolili tudi tri člane kot nekaj odbor, ki naj pavi, da društva res delujejo in ki naj bo vez med društvi in »Krščansko-socialno zvezo«. V ta odbor so izvoljeni: Evgen Jarc, profesor v Kranju, Jakob Razboršek, ekspozit pri Sv. Joštu, in Janez Traven, kaplan v Šmartnu pri Kranju.

g Predavanja se bodo vršila v izobraževalnih društvih kranjske dekanije redno vsak mesec čez zimo. Prično se prvo nedeljo novembra. Pododbor je preskrbel več predavateljev. Če želi katero društvo tujih govornikov ali pa kakega pojasnila v društvenih stvarih, naj se obrne na naslov: Janez Traven, kaplan v Šmartnem pri Kranju.

g Od Sv. Lenarta nad Škofjo Loko. Odkar imamo izobraževalno društvo, se tudi pri-

nas živalno gibljemo. Dasi je društvo še mlado in precej v povojih, vendar je priredilo že dvoje predavanj, katerih so se ljudje, posebno prvič, v precej obilnem številu udeležili. Prvič na ustanovnem shodu, dne 16. septembra, govoril je gospod dr. Krek »o pomenu izobraževalnih društev«, drugič 14. oktobra pa je predaval selški kaplan gospod Bajec o tem, »kdo je kriv, da nista srečna kmečki in delavski stani«. Obema gospodoma govornikoma budi izrečena na tem mestu iskrena zahvala! Vsi želimo, da bi nam kmalu zopet kaj novega povedala. Kako potrebno je bilo izobraževalno društvo, kaže to, da se ljudje zelo zanimajo za isto. Pristopilo je že okrog petdeset članov, kar je za tako majhno župnijo, kot je naša, res častno število. Posebno mladeniči so zelo vneti za društvo, kar je gotovo veselo znamenje, ker v mladini je prihodnost. Srčna hvala domačemu gospodu župniku, ki se je potrudil, da se je društvo ustanovilo. Ob priliki še kaj!

Novice iz Bohinja.

g Romanje na sveto Goro. Že od nekdaj so Bohinjci radi romali na sveto Goro pri Gorici. Saj ni starejšega moža ali ženske, ki ne bi bil že večkrat prehodil daljne poti na sv. Goro. Seveda pešpot je bila utrudljiva. Treba je bilo hoditi nad tri ure čez Goro — sedlo Bača v Podbrdu in od tod po baški grapi dalje. Ob potoku Bača ni bilo pred leti ne okrajne ceste, ne trdnih mostov, le šibke brvi so vezale desni in levi breg potoka. Kolikokrat se je primerilo, da je potok ob povodnji hipoma narasel ter brvi po baški dolini odnesel doli v Sočo. Še huje pa je bilo, kadar je romarje domu grede zapadel sneg. Od doma so odšli v lepem vremenu, a proti domu se je bilo treba boriti čez Bačo s snegom ali pa na Bači po več dni čakati ugodnega vremena. — Sedaj so vse težkote premagane: v poldrugi uri pridrdra hlapec v Gorico. Kolika sprememba! Ni toraj čuda, da se je, odkar se je začela graditi železnica, čul nebrojnikrat sklep Bohinjcev: Prva pot z novo železnico bo na sv. Goro. In odkar je železnica otvorena, ga ni menda dneva, da ne bi bil kak bohinjski romar na sv. Gori. Skupno bohinjsko romanje je bilo določeno na 14. t. m. Žal, železniška uprava nima toliko voz na razpolago, da bi bila mogla odpeljati naenkrat vse bohinjske romarje. Razdelili smo se toraj na dva vlaka v dveh zaporednih nedeljah. Prvo nedeljo peljal je poseben vlak s 15 vozovi le bistrške in koprvniške romarje. Podbrdom je prisledlo še nekaj nad 80 ondotnih župljanov z domačim župnikom. Romarji iz Srednje vasi so se peljali 20. t. m. Med petjem smo dospeli bliskoma v Gorico. Dasiravno je nekoliko rosilo, hoteli smo radostnim srcem k Marijinemu svetišču, da opravimo še zvečer svojo dolžnost. V ponedeljek zjutraj imel je Bohinjcem priljubljeni č. g. kanonik Sušnik primeren govor. Povrni mu Marija trud! Ob osmih smo se poslovili od svetišča ter pevale litanije hoteli v dolino. Ogledali smo se v Gorici cerkve. Posebno je romarjem ugajala samostanska cerkev na Kostanjevici z grobi francoskih kraljev. Postrežljivim patrom iskrena zahvala. Posebno pa je dolžnost naša, da se zahvalimo bistrškemu načelniku g. Ivanu Ravter, ki nam je v svoji prijaznosti dal potrebna navodila in oskrbel poseben romarski vlak.

g Na Lepenjcah je dne 14. t. m. umrl Andrej Preželj. Bil je mnogo let občinski odbor-nik ter za blagor občine vnet zagovornik. L. 1902. se je udeležil skupnega romanja v Rim. Tudi za sv. Goro se je še osebno zgledal. A isti dan ko smo se drugi odpeljali z železnico na romanje, se je on preselil k Mariji v nebesa. — Bil je vrl mož. Moderno, kakor si

je ogledal v Marijanišču, si je uredil hlev. Ko je goved došla s planine, bil je že tako bolan, da je ni mogel več videti na novem prostoru. Star je bil komaj 42 let; vročinska bolezen odtrgala je moža — pravi vzor pristnega Bohinjca. Občinski odbor z županom mu je izkazal zadnjo čast pri pogrebu. Tudi posojilnica zgubi z njim delavnega odbornika. Svetila mu večna luč!

g Na Bistrici smo imeli dné 18. t. m. to je na Sv. Lukeža dan občinsko premovanje goveje živine. Ker je imenovani dan tudi vsakoletni živinski semenj, so prignali mnogo lepe živine. Kupčevalcev je prišlo veliko, zlasti letos Primorcev. Premovanje se je dobro obneslo. Premovanih je bilo šest telic in šest krav. Premije so dobili, in sicer za telice: Anton Korošec iz Lepenj 25 kron, Jakob Arh iz Bistrice 20 kron, Ivan Rozman iz Biten 20 kron, Martin Repinc iz Broda 15 kron, Janez Mencinger iz Lepenj 15 in Janez Ravnik iz Bistrice 10 kron. Za krave pa: Jožef Wagner iz Bistrice 25 kron, Janez Ravnik iz Biten 20 kron, Anton Prezelj iz Lepenj 15 K, Ant. Mencinger iz Lepenj 15 K, Jožef Stare iz Nomenja 10 kron in Feliks Trojar iz Bistrice 10 K. K premovanju je obč. odbor povabil tudi g. okrajnega glavarja in živinozdravnika iz Radovljice. Kako da so obč. premovanja za povzdigo goveje živine koristna, pokazalo se je takoj v prvi. Naj bi vsakoletna premovanja nikoli ne izostala!

Iz raznih krajev Gorenjske.

g Iz Mengša. Izobraževalno društvo v Mengšu priredi v nedeljo, dne 28. t. m., predavanje o organizaciji kmetijskega stanu pri nas in drugod. — Društveniki, pridite gotovo k predavanju! Dobro došli tudi drugi! Zacetek predavanja bo ob 3. uri popoldne v stari šoli.

g iz blejskega kota. (Odlikovanje zaslužnega moža.) Kdo izmed mnogobrojnih obiskovalcev blejskega Otoka ne pozna zvestega čuvaja jezerske Matere Božje, po domače starega Ribčnjeka, Janeza Mandelc, mnogoletnega cerkvenika romarske cerkve? Skoraj bi rekl, da si ne moremo misliti blejskega Otoka — brez starega ljubeznivega znanca, kateri je vedno tako rad stregel duhovnikom in romarjem. Toda starost ne priznane nikomur, tudi Ribčnjekovega očeta je uklonila, opesale so mu noge, 80letni starček je slednjič moral zapustiti 63letno službo na Otoku in se podati v zaslužni pokoj. A tako slovesno in ganljivo se še ni dolgo let noben cerkvenik poslovil od svoje službe, kakor Ribčnjekov oče. Dne 17. t. m. ob 10. uri imenovanega dne zbrala se je duhovščina iz blejskega kota in Bohinja, da možu pokaže svoje posebno spoštovanje; zbralo se je mnogoštevilno sorodstvo in veliko prijateljev v romarski cerkvi k sveti maši, katero je opravil častiti gospod Janez Piber, bližnji sorodnik slavljencev. Po svetem opravilu pripel je č. gospod Piber svojemu stricu na prsa častno svetinjo za 40letno zaslužno delovanje, s katero ga je odlikoval c. kr. deželni predsednik. Blejski župnik č. g. Jan. Oblak pa mu je s primernim nagovorom izročil dekret prečastnega knezoškofijstva, s katerim ga Prečastnoisti v priznanje velikih zaslug, katere si je pridobil v neumorni 63letni službi, imenuje častnega ključarja jezerske cerkve. Vidno ganjen se je slavljencev zahvaljeval za nepričakovana odlikovanja ter sprejemal odkritosrčna voščila, naj zaslužni pokoj vživa še mnogo let. Med izbornim petjem grajskega cerkvenega zbora smo se odpeljali k obedu v Petranov hotel. Med raznimi napitnicami je odlikovanec neutrudno pripovedoval zanimive dogodke. Nič manj kot devetkrat je bil na jezeru v smrtni nevarnosti, da se vtopi. Zadnjikrat vdrl se mu

je pred par leti led pod nogami. Do glave se je pogreznil v ledeno vodo, le na eni strani bil je led še tako močan, da se je opiraje na roko ohranil na površju. »Oče, kaj ste pa vendar mislili v tem strašnem položaju?« vpraša ga eden izmed družbe. »Jezersko Marijo in vse svetnike sem na pomagaje klical, in ker sem tolikrat slišal, da na zadnjo uro hudobec človeka posebno straši, sem na vse strani gledal, od kod bo prišel poklenšček. In ker mirne le ni bilo, sem se kmalu prepričal, da mi še ni udarila poslednja ura. In res, v pravem času so se prišli rešitelji in me z akom potegnili iz vode.« — Naj Bog blagoga starčka njegovi rodovini in prijateljem ohrani še mnogo let! Na Bledu in pri romarjih blejske Matere Božje si bo ohranil trajen spomin. Čast blejskemu župniku, ki je v znak svoje hvaležnosti zvestemu služabniku preskrbel tako odlikovanje ter vso slovesnost tako primerno osnoval!

— **Ponesrečeno liberalno veselje v Sori.** Nečuvne stvari so se že zgodile v Sori iz znanih vzrokov od znanih provzročiteljev. Najnovejša nada liberalcev je bila ta, da gosp. Brajca moralno uniči neka ženska, ki je začela nenadoma trditi o njem in o sebi stvari, ki so vzete naravnost iz liberalnega leksika. Gosp. Brajca je moral seve, da se opere, žensko tožiti. Pred okrajnim sodiščem v Škofji Loki se je izkazalo, da je bilo vse govorjenje o gosp. Brajcu obrekljivo in je dotična ženska sama priznala neresnico. Ker sta ji zdravnika dr. Arko in dr. Zakrajšek dala izpričevalo, da je slaboumna, je bila oproščena. G. Brajca, ki je že toliko po nedolžnem pretrpel v Sori, je do bil zadoščenje s tem, da je njegova čast oprana, mi pa čakamo, kaj bo liberalna lumparija v Sori zdaj še novega iznašla.

g Mošnje. Piše se nam: Naša mlekarja je 19. t. m. ustavila svoje poslovanje. Poslopje je zaklenjeno, članom se je pa prepovedalo donajanje mleka. — Glavni vzrok temu je baje netočnost in zavlačevanje mesečnih skupčkov, ki jih zahtevajo člani za prodano mleko. Prvi povod k splošnji nejevolji nad tajnikom pa je bilo strankarstvo in samovoljnost, s katero je odklanjal mleko gotovih zadržanj, pa nesnažnost združnih posod. — Prihodnji nedeljo bo izredni občni zbor, kateri bo zahteval od dosedanjega načelnika in tajnika poslovne knjige ter vse potrebno ukrenil. Splošno se govori, da je za ta korak prav skrajni čas.

Dolenjske novice.

Iz litijskega okraja.

d Litija. V našem trgu pobira zadnje čase smrti: bodisi doma ali drugje. 6. oktobra je umrla nanaglooma gospa Marija Hostnik. Imela je za seboj burno življenje. Bila je hči šmartinskega nadučitelja Adamiča in poročena z ruskim profesorjem Davorinom Hostnikom. A čez tri tedne sta se ločila. . . . Pozneje je živela pri g. postajenačelniku v pokoji Jenkotu v Litiji. 6. oktobra je bila še vesela v vinogradu v Sv. Večem. Ob 5. popoldne pride domov. Zadene jo kap. Ob 6. uri zvečer je bila že mrtva. — V Celju pa je 9. oktobra umrl g. glavni davkar Tomaž Kummer, ki je bil za davkarja v Litiji. Bil je prijazen in postrežljiv uradnik. Pred kratkim je stopil v pokoj in bil odlikovan za glavnega davkarja, a te časti v Celju, kamor se je preselil, ni užival dolgo. — Dne 19. oktobra so na litijemskem pokopališču slovesno pokopali g. Emilijo Beneš, vdovo po umrlem litijemskem lekarnarju Jožefu Beneš. Zadnje leto je stanovala v Ljubljani. Šla je obiskat v sredo neko prijateljico. Na preprogi

se izpodtakne in nesrečno pade. Prepeljali so jo v bolnišnico, kjer je umrla. Njene telesne ostanke so pripeljali v Litijo, kjer počiva poleg soproga. Pogreb je bil velik. Pel je tri žalostinke šmartinski »Zvon«.

d Smartno. »Domoljub« je že poročal, da se je po nesreči obstreli 31letni Andrej Rupar. Čez teden dni je umrl v strašnih bolečinah v ljubljanski bolnišnici. Krogelje mu niso mogli iz glave vzeti. Pred smrtjo je bil lepo previden. Zapušča vdovo in tri otroke. Nagloma je umrla v Veliki Kostrewnici »štacunska Urša« — Uršula Vidmar. Imela je malo kramarijo. V noči 17. oktobra ji je najbrže prišlo slabo, ker je pa bila sama, si ni mogla pomagati in zjutraj so jo našli mrtvo. Čudno je, da je ravno v Šmartnem toliko naglih in nepredvidenih smrti kot ne zlepa v kaki fari.

d Drobne novice. Slovesno je bila 15. oktobra na Vačah otvorjena in blagoslovljena nova šola. Blagoslovil jo je č. g. dekan moravški Bizjan. Posvetne gospode nismo nič opazili. — Pri Sv. Križu pri Litiji je umrl g. nadučitelj Engelbert Kavčič.

d Osebnosti. Kot kaplan je prišel v Radeče pri Zidanem mostu g. Alojzij Jerič. — Od Sv. Duha pa je šel gosp. Anton Jerič kot kurat na Ustje.

d Zatičina. Obolel je naš č. g. pater Bernard Marenčič pred nekaj tedni. Odpotoval je za nekaj časa v Gorico, da si zdravje utrdi. — V samostanu napredujejo razna dela. Čujemo, da se preseli g. Fortuna iz samostanskega poslopja v lastno lepo predelano hišo, katero je kupil od g. nadučitelja Kovača. Tudi pošta in brzojavni urad se preseli v imenovano hišo. — Tu je bival mil. g. opat Evgen iz Mehrerau na Predarlsem.

d St. Vid pri Zatičini. Pred časom je poročal »Domoljub«, da je šmartinska požarna bramba na svojem izletu v Temenico grdo klela. Njen načelnik g. Robavs je poslal »Domoljubu« popravek. Mi se nismo hoteli prerekati, saj St. Vid vé kako je bilo v resnici. A ker je pred kratkim »Narod« napadel č. g. šmartinskega dekana A. Zlogarja, češ, da je on s to novico oblatil požarno brambo, sedaj ne moremo več molčati. G. dekan ni v nikaki zvezi z novico, Morda je še vedel ni, dokler je ni v »Domoljubu« bral. Toliko v pojasnilo.

d Sv. Križ pri Kostanjevici. Pri nas je zadela srčna kap 79letnega Andreja Sodec. Bil je v trenutku mrtve. Počiva naj v miru blagi mož. — Koder ni toča pobila je vinska letina izvrstna. Posebno pri nas v Sv. Križu se lahko pohvalimo z dobro kapljico. Vinski trgovci, le semkaj!

Iz Št. Rupertske doline.

d Iz Št. Ruperta. Korj je poginil posestniku Antonu Marnu iz Št. Ruperta. Hlapec njegov peljal je drva, pa ni voza zavrl. Pred njim je peljal drugi voz drv in naenkrat je ustavil ta voz, Marnov hlapec pa ni mogel tako hitro ustaviti in konju se je zadržalo drvo sprednjega voza v vrat, da mu je otekla kri. Vreden je bil do 80 gld.

d Strašna nesreča se je zgodila pretečeno nedeljo zjutraj. 24letni Trefalt Miha in Jeriček sta se odpeljala okrog 3. ure zjutraj iz Mokronoga v Sevnico na kolodvor. Trefalt je bil namenjen, da obišče svojo sestro Terezijo, omoženo v Karlovcu. Med potjo zaspi Miha, se ob Mirni na poti proti Radni nanaglooma zbudi in nevede potegne za vajeti. Trefalt je priletel na smrekov štor, na Trefalta je padel Jeriček in — nesrečni alkohol — zjutraj so našli ljudje Miheta mrtvega, Jerička vsega pobitega.

d Železnica Trebnje-Mokronog. Iz Mokronoga se nam piše: Ta železnica je res otrok bolečin in skrbi. Kdaj bodo začeli? Vse spi! Najbolj žalostno pa je, da se popol-

noma tuji ljudje vmešavajo v naše razmere in delajoč za svoj žep uporabljajo vsa sredstva, samo da oškodujejo okolico, sebi pa koristijo. Tujci rabijo laži, da dosežejo svoj namen — naša dolina naj pa trpi! Apeliramo na naše poslance in jim rečemo, mi hočemo kolodvor v St. Rupertu in v Mokronogu, ne pa na Bistrici. Bistrica in Mokronog, kak razloček! Če nima Mokronog svoje postaje, naj ostane železnica kjer hoče! In napeli bomo vse strune, samo da mi zmagamo! Srednjeveška grofovska komanda nas bore malo briga! Mi hočemo kolodvor v St. Rupertu in v Mokronogu, ali pa sploh nobene železnice ne. V St. Rupertu in Mokronogu bodi postaja, to prosimo naše poslance. V našem meniju pa ne bo nihče posamezni nas zastopal, ne županstva, ne tržanov, ne posameznih vplivnih mož, najmanj pa tujec! Cujemo, da je neki tujec hodil okoli poslancev, kakor da bi bil pooblaščenec mokronoške občine. A tu smo vsi proti njegovim zahtevam. Železnica se mora graditi v javno korist, ne pa le v korist eni tuji družbi, ki išče le svojega dobička. Dežela ne more podpirati te železnice, ako ne bo to res deželna lokalna železnica, ki bi povzdignila naše kraje. Tudi občine, ki hočejo prispevati k zgradbi, morajo priti do besede, in zato se obračamo do poslancev, da se kolodvori postavijo tako, da bodo v korist krajem, ki so jim namenjeni, ne pa v škodo!

d Škandal na dolenski železnici. Podžupan Rozman je v zadnji občinski seji novomeški ožigosal več kot škandalozno postopanje tukajšnje postajske uprave pri zadnji odpravi vojaških novincev. Režeži so morali plačati poln tretji razred, a nabasi so jih v živinske vagone kakor vole. Pa celo ti so bili tako nemarno opremljeni, da je celo neki cigan pobegnil iz voza. Bilo se je namreč bati, da reveži med vožnjo ponesrečijo. Tako so delali tudi pri zadnjem katoliškem shodu. V vseh krogih vlada veliko ogorčenje.

Iz Mirne.

d Nova trirazredna šola je že pod streho. Drugo leto bo dovršena.

d V novi šoli pa straši, tako so si ljudje pripovedovali ta ponedeljek. Kaj pa je bilo? V nedeljo zvečer je videl nočni čuvaj ob 11. uri neko višnjevo lučico v šolskem poslopju, ki je nepremakljivo žarela tudi, ko se je približal na dva metra. Dalje si ni upal. Strah ga je odpodil.

d Po Mirni je veliko blata, posebno pred staro šolo. Treba bo kmalu stesati čoln, da se bodo otroci prevažali s ceste v šolo. Na potu od Mirne proti Mokronogu pa so nagromadeni veliki kupi cestnega blata, vmes pa so nasuti kupi gramoza, da se dela nepretrgana vrsta kupov, ki zavzamejo skoro polovico ceste. Kam naj se pa ogne voz, kadar sreča široko z vrečami oglja naložen parizlar? Kje je pa cestni odbor? Naj odpre oči!

Belokranjske novice.

d Vinska letina je bila letos obilna. Pridite kaj z onkraj Gorjanc, da naredimo kupčijo.

d »Slovenski Narod« zadnji čas neprehoma laže v poročilih o birmanju v Beli krajini. Pameten človek rad molči. Končno mu je pa le preveč, ako sliši opetovano tako drzne in nesramne laži. Mi smo na vse nesramnosti dolgo molčali, ker smo vedeli, da jih je pisala ona ničvredna, liberalna »ništarija«, ki prihaja vsake počitnice v Belo krajino prodajati svoje neslanosti, predstavljajoč se za časnikarja. A sedaj prežvekuje njegove neslane otrobe neki črnomaljski širokoustnež ter napada presvet-

lega gospoda knezoškofa ter vse pošteno belokranjsko ljudstvo, ki po pravici gori za svojega vzornega nadpastirja. Mi mu rečemo samo, da ni vreden, da bi s svojim umazanim jezikom obližal najbolj blatne škofove črevlje! — Laže tudi čez Semičane, da niso razobesili narodnih zastav. Mi mu pravimo: slepi lažnik! Ves Semič je bil ravno v narodnih zastavah. Obenem hoče s svojo lažjo krasti dobro ime poštenjakoma gg. Zircu in Sepaherju, ko kriči, da sta njegova pristaša. Povemo mu na izrecne besede obeh imenovanih gospodov, da sta ona dva razobesila zastave — kot drugi Semičani — škofu v čast in sta užaljena, ker ju »Narod« tako nesramno izrablja. Obenem naj tudi ve, da noben imenovanih gospodov ne mara, niti ne bere liberalnega časopisa. V njih poštenih hišah se bero poštene katoliški časniki. Kar ima kdo na srcu, to pa govori: lažnik ne more drugega, kot lagati. Tako tudi ne črnomaljski »Narodov« dopisun. Boli ga, ker je bil presvetli gospod knez in škof povsod tako prisrčno pozdravljen, samo metliški in črnomaljski meščani ter cigani na Kanizarici ga niso pozdravili.

Iz Ribnice.

d Obletnico lanskega oktobrovega velikega snega obhajamo v vremenu, da si lepšega v tem času misliti ne moremo.

d Pri Sv. Gregorju bo v nedeljo, dne 28. t. m., ob 3. uri popoldne shod »Kmetске zvezce«. Slemenci in sosedje, pridite v obilnem številu na možat pogovor! Tudi fantje dobro došli!

d Kaj je s »frugo«? V začetku letošnjega leta je bilo mnogo strahu v nekaterih naših krajih, češ, da bo vse toča strla to leto in ne bo nič »fruge«. Ves ta prazen strah in babjevrno govoričenje je nastalo radi dveh mrličev, ki so bili od drugod pripeljani. Naj se bahjeverci letos uverijo, da je prazna njihova vera in nespametne misli, ker smo imeli prav mirno poletje in letino izmed boljših.

d Fabriko za kugo bi bili že lahko otvorili v župnišću v Laščah. V kletih so imeli nabrane obilo tekočine, ki je bila najbolj podobna dobri, mastni gnojnici. Da fabrika sama ob sebi ni začela delovati, iztrebili so zalogo in so pod »glavnim« in »ročnim« vodstvom vsestranskega mojstra gospoda Jonteza župnišče tako preustrojili, da je spodobno človeško bivališče, kakršno se poda v kraj, kjer biva c. kr. uradništvo.

d »Kunšten« občinski odbor. Na nemškem Kranjskem je neki občinski odbor odredel vsprejem v občino možu, ki je bival v oni občini že nad 24 let. Svoj sklep je podprl z razlogom, da se hoče mož zdaj izseliti v drugo občino. Učeni zbor pač ni pomislil, da zakon iz leta 1896 govori nazaj in ne naprej, kje je kdo bival zadnjih deset let, ne pa, kje bo nadalje prebival. Vedeti bi pač morali ti možje občinske uprave, da ima kdo v drugi občini bivališče in v drugi domovinstvo. Naši nemški sosedje so izgubili s tem pri nas mnogo na svoji veljavi. Mi smo bili vedno misli, če kdo nemško zna, da vse zna, zdaj smo se pa uverili, da je bila naša misel napačna.

Iz raznih krajev Dolenjske.

d Iz St. Jurja pod Kumom. Nova šola je sedaj srečno pod streho prišla. Delo so vodili prečastiti gospod župnik Fr. Avsec. Stavba kaže, da so gospod župnik večš mojster v stavbenih stvareh. V nedeljo so bili poklicani farni možje v župnišče, da se posvetujejo, kaj je treba s staro šolo ukreniti. Vsa fara je za

to, da se mora stara šola k cerkvi prilastiti kot stanovanje organista in cerkvenika.

d Iz Smarjila pod Ljubljano se nam piše: Pretečeno nedeljo je tukajšnje izobraževalno društvo priredilo 4. strelsko vajo. Pred streljanjem je predsednik društva govoril o iznajdljivosti in podjetnosti Amerikancev. Slišali smo tudi, kako se brez posebnih stroškov iz slame lahko napravijo pasti za gosenice, da se z njimi obvaruje sadno drevje pred temi škodljivci. — Ko smo obrali Amerikance in gosenice, je predaval g. dr. Evgen Lampe o volilni reformi in njenih posledicah v državnem in deželnem zboru. V priprosti in razumljivih besedah nam je dokazal, kako po novi volilni reformi v državnem zboru huda prede Nemcem, ker bodo v manjšini in si hočejo z zahtevo po dvetretjinski večini pomagati iz zadrege. Spoznali smo pa tudi, da bomo po volilni reformi na Kranjskem tudi kranjski kmetje prišli do tega, kar nam gre. — Gospodu govorniku smo se lepo zahvalili, potem smo se pa v streljanju poskusili. Stari strelci so to pot prišli v boj z mladimi rekruti. Vseh skupaj je bilo strelcev ravno 30, torej še enkrat več nego po navadi. Iz srca smo se smejali Petru iz Leščevja, ker je meril bolj na žebelj, na katerem je bila tarča pritrjena, nego na centrum, — najbolj pa na koncu vaje, ko sta najmlajša strelca premagala vse druge. Mladi logar Francej Gliha nikdar tako željno ne pogleda, ko pridejo doma klobase na mizo, kakor takrat, ko pritisne puško k licu in išče, kdaj se srečata muha in centrum. In v resnici, dobro jo je pogodil! Nesel je čisto novo metlo proti domu. Njegov mladi tovariš Primec Janko pa je dobil v denarjih, kar mu je šlo. Vendar pa se tudi stari izkušni strelci niso dali kar tako premagati. Perčič in Štrubelj sta samo za eno zaostala. — Ko smo pa strelsko vajo dokončali, sta se dva vneta člana pregovarjala med seboj. Eden je rekel: To je bilo za mene koristno, da sem šel k vaji — drugi pa je trdil: Mene pa je tako veselilo, da še nikoli tega. — Pristopi pa nek postaran možak, ki je vso prireditel opazoval in reče: Oba sta resnico govorila.

Notranjske novice.

Vipavske novice.

n K Dopisu o Jerneju Durnu iz Mauč, objavljenem v 40. številu, dostavljam, da je bil isti sodnijsko obduciran. Raztelesha je doglala, da ga je zadela kap vsled alkoholizma, in je vsak zločin izključen.

n Na Gočah je umrla Beta Terbižan v 93. letu. Bila je najstarejša oseba v duhovnjiki.

n Romanje na Sv. Goro. Dva vesela dneva smo imeli vipavski romarji 13. in 14. t. m. Romali smo na Sv. Goro k Mariji. Nebo je bilo brez oblaka, ko smo se v soboto podali na pot, eni na štanjski, drugi na ajdovski kolodvor. Zastopane so bile vse vipavske župnije, nekatere v prav ogromnem številu. Bila nas je cela vojska. Precej smo se potili, ko smo stopali kvišku proti vrhu Sv. Gore, gorishko solnce je bilo dobro zakurjeno, toda zato se nismo menili, saj smo šli otroci k materi. Prišedši srečno na vrh, smo bili zvečer pri pridigi in petih litanijah. Nato pa smo gledali, da opravimo spoved. Toda žal, da je bilo na ta dan ogromno ljudstva od drugod, ki so že pred nami zasedli spovednice tako, da je bilo le težko priti na vrsto, nekateri so se celo morali vrniti, ne da bi mogli biti pri spovedi. Drugi dan je bila za nas ob 7. uri pridiga. Govoril nam je g. župnik slapenski, ki nas je navduševal za ljubezen do Jezusa in do Ma-

rije in rekel, naj si ta dva zberemo za spremeljevalca in voditelja, ako hočemo srečno priromati na sv. goro nebeško. Po pridigi pa je bila sv. maša, katero je opravil g. župnik šturski. Pri sveti maši je peval na koru goški moški zbor, kateremu so pomagali še drugi pevci. Nato smo se pa poslovlili od Marije in se podali proti domu. Malo nas je dež močil in večinoma nismo imeli dežnikov, pa kdo se bo menil zato, čim več je pokore na božji poti, tem boljša je ta pot. V Solkanu smo imeli skupno kosilo, potem pa nas je naložil lukamatija in odpihali smo jo domov. Marija svetogorska pa daj, da bi ostali zvesti dobrim sklepom, katere smo storili v njeni hiši na Sveti Gori. Og. očetom frančiškonom svetogorskim pa naša najtoplejša zahvala, da so se toliko trudili z nami in nas sprejeli tako prijazno. Naj vam ves trud Marija bogato povrne!

n Romar umrl na poti. Ferdinand Vitežnik 71letni starček iz šentviške fare se je celi teden veselil, da bo šel na Sv. Goro. In šel je ves srečen. Bil je gori pri spovedi in sv. obhajilu. Na to se je vrnil ves zadovoljen proti domu. Bil je še eno uro od doma, kar ga zadene na poti srčna kap. Padel je in umrl. Umrl je nagle smrti, ni pa umrl neprevidene smrti in gotovo je zdaj že pri Mariji na božji sveti gori, na katero priti se je tako zelo veselil.

n V Podkrajju je bilo dne 17. t. m. celodnevno češčenje sv. Rešnj. Tel. Cerkev je bila vedno polna. Obhajanih je bilo 223. Vsako uro je bila ena sv. maša, ob 10. uri je bila pa pridiga pri polni cerkvi in nato je maševal g. dekan vipavski, pevci na koru pa so kaj lepo izvršili svojo nalogo. To je jako vesei pojav, ki nam daje lep pogled v bodočnost; kajti, dokler bo naše ljudstvo tako rado molilo, ne bo ga zmagal noben liberalci in noben nemškutar.

n Liberalna surovost. Na Colu so pred kratkim časom ponoči liberalni »olikanci« poabili na vrtu župnikovem vse posode, v katerih je imel g. župnik cvetlice, rože so pa vse polomili in porezali. Župnik je dajal imenovane cvetlice v cerkev, zdaj bo pa prazno na oltarju. To je že tretji slučaj liberalne onemoglosti. Prvič so vrgli težak kamen skozi okno v župnišče, drugič so mu potrli steklene krogle na vrtu in zdaj porezali in polomili rože. Ljubljanski liberalci so lahko ponosni na svoje barbarske colske pristaše in prijatelje!

n Postajenačelnik v Ajdovščini je mož, ki niti ne ve, kje je Bohinjska Bela. Zadnjič smo mu poslali »Avizo«, naj pošlje vino na Bohinjsko Belo. On pa je »Avizo« vrnil s pripombo: »Postaja Boh. Bela neznana«. Drugičkrat smo pa poslali vino v Solkan in sicer na »lifercajt« in minulo je cele 4 dni in Solkanec je čakal na vino, pa niti »Aviza« ni prišla do njega in to v štirih dneh! Treba bo res metle na ajdovskem kolodvoru.

n Dne 12. in 13. t. m. je obiskal vipavsko dolino visokorodni deželni predsednik g. Teodor Schwarz. Ob pol 7. zvečer je prišel v St. Vid, kjer ga je pozdravilo županstvo, g. župnik in pa načelnik gasilnega društva. Visoki gospod se je z vsemi jako prijazno razgovarjal in se nato odpeljal proti Vipavi. Solška mladina ga je pričakovala, toda je popred odšla, ker se je reklo, da ga ne bo. Pa je prišel, čeprav malo pozno. Spremljala sta ga gosp. c. kr. okrajni glavar postojnski in pa glavar Haas. Vipava je bila v zastavah. Prenočil je v gradu grofa Lanthierija. Drugi dan je obiskal sodnijo, šel tudi v šolo. Poklonila se mu je tudi duhovščina z g. dekanom na čelu. Obiskal je tudi župnišče, kjer si je ogledal vse, celo v kuhinjo je blagovolil stopiti. Šel je tudi v našo zadružno klet, o kateri se je izrazil silno laskavo in se torej osebno prepričal, da so o naši kleti liberalci po »Narodu« v resnici lagali. Obiskal je tudi cerkev in ondi

pokleknil v klop in molil. Hotel je slišati tudi orglje. Sploh, bila ga je sama ljudomilost in prijaznost in lahko smo veseli, da imamo tako dobrega deželnega predsednika. Obljubil je tudi, da bo pomagal vipavski dolini, kolikor bo le v njegovi moči. Zdaj si pa ne moremo kaj, da ne bi napravili ene opazke. Gotovo je bila vipavska občina počesčena s tem, da jo je obiskal deželni predsednik, namestnik cesarjev. Spodobilo bi se bilo, da bi bila občina priredila visokemu gostu banket. Saj ga je priredila celo okrajnemu glavarju svoj čas. In tudi sedaj bi ga bila, če bi ne bili na krmilu naše občine — otroci, ampak možje. Tako je pa moral visoki gospod sam privatno jesti, vse ga je zapustilo in odšel je na tihem. To pač ni častno za Vipavo. Menda se je zdel našim liberalcem visoki gospod preveč »klerikalen«. In v istini se je izrazil neki uradnik: »Schwarz ist schwarz!« Pa ste črni samo vi — liberalci!

n V Podragi hoče odvzeti gospodarski odbor župni nadarbinu pravico do gozda, ki je isti zajamčena v odveznem pismu in tudi v zemljiški knjigi vknjižena. Zadnji čas so v ta namen pobirali podpise. Župnik se jim pa, kakor čujemo, prav od srca smeje in pravi: Bravo, Jovan! Boš vsaj za eno blamažo bogatejši!

Idrijske novice.

n Iz Idrije. V torek, 16. t. m. zvečer so zdijali konji idrijskega konjederca Josipa Ihsolt ter je ta padel raz voz ob znamenju sv. Antona za žago in se močno poškodoval na glavi. Ihsolta so peljali k zdravniku, da ga je obvezal in potem so ga spravili domu. — Kmalu bi se bil ponesrečil pretečeni četrtek c. kr. gozdar g. Hribernik. Hotel je pregledati od »klavže« pripravljena drva na brvi pri »grabljah«, pa se mu je spodrsnilo in je padel na prod nad Idrijo. Nekoliko je bil omledel vsled globokega padca, potem so ga peljali domu. V petek zjutraj je že popolnoma zdrav zopet opravljal svojo službo. — Špeharji so zopet začeli voziti špeh in meso v mesto; toda silno drago je oboje. Visokim cenam so nekoliko vzrok tudi prekupovalci pred policijsko uro. Tueba bi bilo vsekako, da bi naš oberpolicijskišpektor g. Ante Kristan pogledal malo na prste podraževalcem slanine, ker on je po svoji službi kot mašno plačani oberkurator rudarjev prisiljen v to! Ako tega ne stori, pa naj neha farbat rudarje!

Primorske novice.

n Iz Trsta se poroča: Dne 16. t. mes. zjutraj je bil na poštne raznašalca denarja Andreja Velikonjo izvršen roparski napad. Neki mlad mož je čakal na stopnjicah neke hiše, v katero je nesel pismonoša denar, na pismonošo, in ko je pismonoša prišel po stopnjicah, mu je zadal na glavo težko rano. Pismonoša je imel še toliko moči, da je zaklical na pomoč. V trenutku, ko je napadalec pismonošo hotel iztrgati torbico z denarjem, prihiteli so ljudje in napadalec prepodili. Napadalcu se je posrečilo pobegniti. — V teku devetih mesecev so tatovi v Trstu že trikrat poizkusili vlomiti blagajnico v tržaški bolnišnici. Prvikrat so tatovi ukradli iz blagajne 3689 kron, v drugič so našli le par sto kron v neki miznici, sedaj so pa še v tretje poizkusili, pa jim je to pot šlo še slabše. Našli niso nikjer nič, blagajne pa tudi niso mogli prevrtati.

n »Lega« je otvorila novo šolo v Krkavcih v koprskem okraju.

n Tufci v Opatiji. Od 1. septembra do 10. oktobra 1906 je prišlo v Opatijo 4214 oseb.

Od 4. oktobra do 10. oktobra 1906 je priraslo 552 oseb. Dne 10. oktobra je bilo navzočih 1763 oseb.

n V Trstu se je zastrupila 46letna vdova Uršula Vekjet vsled žalosti, ker ji je soprog umrl.

n Železniški delavci so stavkali v Gorici na južnem kolodvoru. Pozvali so nekaj delavcev iz Ljubljane, da so nadomestili stavkujoče.

n Strašno se je opekla po celem telesu Terezija Marušič, kmetica v Opatjem Selu na Goriškem. Kuhala je za družino, pri tem pa jo je spopadla padavica. Revica je padla na ogenj. Vso opeklo so prenesli v goriško bolnišnico, kjer pa ne upajo, da bi ozdravela.

n Umrl je v Trstu 27letni Jožef Krpan, ki je 20. septembra padel pri zgradbi Lloydove ladje »Vorwärts« skoro osem metrov globoko z odra. Krpan se je na smrtni postelji poročil z Marijo Benič, s katero je živel skupaj. Zapušča dva otročiča.

n Liberalna organizacija na Goriškem. V kratkem goriški liberalci razpošljejo po Goriškem okrožnico za »Zvezo narodnih društev na Goriškem«. Liberalci so se začeli na vseh krajih gibati. Neodpustno bi bilo, ako bi mi katoličani držali roke križem. Delajmo, da nas ne prehitte brezverske čete. Snujmo povsod izobraževalna društva, širimo katoliško časopisje in napravljajmo shode po deželi. Voditelje v Gorici prosimo, naj nas podpirajo. Dobro bi bilo, sklicati shod zaupnikov v Gorico, da se pogovorimo o delovanju zlasti v zimskem času. Ne spijmo, sovražnik je pred durmi.

Štajerske novice.

š Obmejna občina Ščavnica naša! V nedeljo, dne 14. oktobra, je bila volitev župana in svetovalcev. Za župana je bil z osmimi glasovi izvoljen gospod Martin Križan z negovske Ščavnice, za prvega svetovalca Anton Weis z benediške Ščavnice, za drugega svetovalca pa Janez Žizek s peterske Ščavnice. Vsi trije so odlični in značajni možje. Veliko veselje vlada vsled te zmage na Ščavnici, kjer sta imela glavno besedo dosedaj Wratschko in njegov pristaš od šulferajna podpirani nadučitelj ščavniške šole Spende. Za St. Iljem je sedaj Ščavnica postala naša po hudem boju, to pač mora veseliti vsakega rodoljuba. Vrlim boriteljem ob severni meji hvala in slava!

š Ogenj. Dne 14. t. m., ob dveh popoldne, je v vasi Mihalovec vpepelil ogenj hiše, gospodarska poslopja in spravljene pridelke Francetu Čancer, vdovi Uršuli Setine in Francetu Volovec. Zažgali so baje otroci. Pogumno in požrtvovalno so gasili in omejili strašni požar ognjegasci iz Obreža.

š Sin našel obešenega očeta. 9. t. m. ponoči se je v Mariboru obesil 51 let stari kovač Štefan Gradišnik v svr em stanovanju na kuhinjskih vratih z jerm.nastim pasom. Prvi je opazil obešenega Gradišnika njegov lastni sin. Gradišnik je živel s svojo družino v največji bedi. Od žalosti se je vdal še pijači in se je v takem stanju obesil. Zapušča osem neprekrbljenih otrok.

š Petrolejski vrelec je našel baje dunajski inženjer Evgen vitez Jenstein, in sicer za cerkvijo v Sveči pri Stopicah (okraj Ptui). Po zatrdilu navedenega inženjerja je vrelec tako bogat, da bi se izplačalo njega redno izkoriščanje. Vitez Jenstein namerava osnovati posebno družbo za pridobivanje petroleja.

š Trgovska akademija v Gradcu. Za štajerske Nemce je sezidala vlada novo trgovsko akademijo v Gradcu. Poslopje je bilo dne

13. t. m. izročeno z običajnimi slovesnostmi svojemu namenu. Slavnosti se je udeležil štajerski cesarski namestnik grof Clary, za naučno ministrstvo dvorni svetnik pl. Flesch in predsednik trgovske in obrtne zbornice Kloiber, ki so imeli slavnostne govore. Za vse slovenske pokrajine na vlada od danes ni ganila z mezinem, da bi oskrbela tak zavod!

Š **Potrjen deželni zakon.** Cesar je potrdil zakonski načrt deželnega zbora štajerskega, po katerem se bodo ločili kraji Brezje, Litija, Loke, Sv. Mihael, Sv. Radegunda in Lepa njava od občine trg Mozirje in bodo tvorili odslej samostojno občino »Okolica Mozirje«. — Zeleti bi bilo, da ostane trg Mozirje tako slovenski, kakor je bil doslej. Govori se namreč, da vplivajo uradniki politične ekspoziture v Mozirju na razne ugledne tržane, da se pri občinski uradu uvede dvojezično poslovanje in v šoli skozi nemški pouk. Nekaj Mozirjanov hoče iti baje na lim. Kaj bi rekel k temu pokojni buditelj Lipold?

Koroške novice.

Imenovanje duhovnih svetovalcev. Mil. gospod knezoškof krški je imenoval č. g. Filipa Streinerja, knezoškofijski nadzornik in župnik v Hohefeldu, za knezoškofijskega duhovnega svetovalca, in č. g. Janeza Quitta, doktor bogoslovja in modroslovja, knezoškofijski tajnik, za knezoškofijskega duhovnega svetovalca in poročevalca v knezoškofijskem konzistoriju.

Jablane v cvetju. Jablane so tudi na Koroškem v tem poznem času v cvetju. Ta redkost, posebno za Koroško, kjer je vedno jeseni bolj mrzlo, se vidi v St. Lenartu v Lavantinski dolini, in v Schwaigu pri Špitalu. V prvem kraju jablana istočasno cvete in ima sad, v zadnje imenovanem kraju pa je bilo sadno drevje v avgustu od toče pobito in zdaj zopet zeleni in cvete. Pač čudna jesen!

Utopljenca so potegnili iz vrbskega jezera. Utopljenec je doma iz Kozane na Primorskem.

Nedeljski vlak. Ravnateljstvo državnih železnic v Beljaku je odredilo, da bode vozil ob nedeljah in praznikih razen veljavnega voznega reda še en osebni vlak na progi Beljak-Področica, kateri se bode tudi na vsaki medpostaji ustavljati. Odhod iz Beljaka državni kolodvor bode ob 1. uri 30 minut, dohod v Področici ob 2. uri 24 minut popoldne. Iz Področice bode peljal ob 5. uri 21 minut popoldne ter bode prihajal ob 6. uri 18 minut v Beljak. Ta vlak bode imel v Področici zvezo v Celovcu in na Jesenice.

Mlad somourilec. Ustrelil se je v samoumorilnem namenu neki devetletni šolar, G. Gassmayer, 9. t. m. v Volšperku. Ustrelil se je z revolverjem v desno stran prs. Streljal je dvakrat, ker je prvič zgrešil; revolver je tudi sam nabasal. Življenja si ni končal, ter mu je zdravnik kroglo iz telesa potegnil. Ustrelil se je radi tega v jezi, ker so mu njegovi sošolci nagajali in se mu rogali, ker ga je mati v sobo zaprla. Pač naidebni deček!

Blagoslovljenje cerkve. Dne 7. t. m. dopoldne je bila blagoslovljena na novo prenovljena in popravljena farna cerkev v Porečah na Vrbskem jezeru. Pri blagoslovljenju je bilo tudi navzočega več občinstva iz Celovca.

Ubila se je žena občinskega predstojnika Huberja v Friedlach pri St. Vidu na Glini. Imenovana se je peljala sama z vozom na poset k neki prijateljici. Med potjo je pa nasproti privozil nekdo z motor-kolesom, nakar se je začel konj plašiti. Nesrečo sluteč je žena z

voza skočila ter pri tem tako nesrečno na glavo padla, da je v kratkem času izdihnila. Kolesar jo je pa, ne da bi se za ponesrečenko kaj pobrigal, hitro odkuril. Pač žalostna smrt!

Duhovniške vesti. Za knezoškofovega dvornega kaplana je imenovan č. gosp. Ivan Serajnik. — Za provizorja v Timenici je imenovan č. g. Janez Smodej. — V Prevalje pride za kaplana č. g. Janez Sekol.

Iz raznih krajev.

Češplje so letos, kakor poročajo s Češkega, tam jako poceni, po tri in celo po dve kroni met. stot. Cena je zato nizka, ker češplje vsled deževnega vremena na drevju pokajo in jih morajo ljudje prodati, da ne segnijo.

Vesti iz Amerike. V Evelethu (Minn.) je zasulo v jami Josipa Miheliča iz Škofje Loke na Gorenjskem. — V Ely (Minn.) je ponesrečil v rudniku Simon Oblak, doma iz Velikih Lašč. Ponesrečenec še živi, a je malo upanja na zdravje. Slovensko župnijo so ustanovili v Indianopolisu (Ind.) Kot župnik je nameščen Jožef Lavrič. — V Clevelandu je zadel ob cestno železnico I. Pajlek, ko se je peljal na svojem vozu. Voz se je razbil. Pajlek je ranjen. — V Amherstu (Ohio) je ukradel neki tat Josipu Omanu iz žepa 300 dolarjev. — V Lorainu (Ohio) je ustrelil Franc Ostane Matijo Majdiča. Ostanka so prijeli. Majdič je bil doma iz Brezja na Gorenjskem.

Ne beri slabega berila. Pred porotno sodbo je stala nedavno v nekem belgijskem pokrajinskem mestecu 16letna deklica, obsojena radi poskušene umora. Deklica je bila enkrat čednostna, pobožna. Imela je namen stopiti v samostan. Tega pa ni hotel nikakor dovoliti njen brezbožni oče. Poizkusil je vsa sredstva in posrečilo se mu je. Brezvestni oče je prinesel svoji hčerki raznih knjig. »Beri to«, jej reče, »to te bode raztreslo!« Smehljajočega obraza gre mož k svoji ženi in ji pripoveduje: Dal sem hčerki neko berilo, da jo bo minilo za vedno veselje vstopiti v samostan. In res! hčerka je postala naenkrat drugačnega mišljenja in omadeževala je svojo dušo z raznimi pregrehami. S 16letnimi leti je postala zločinka. Sodišče se je pri obsodbi oziralo na olajševalne okoliščine, namreč na njeno mladost in jo obsodilo samo na desetletno ječo. Starši, ne trpite v svoji hiši nikdar brezverskih knjig in časopisov — med te spada dandanes skoro vse liberalno časopisje — ne pristopite, da bi vaši otroci prebirali tako berilo. Pregovor, ki velja o slabi tovaršiji, velja tudi o slabem berilu: Povej mi s kom obučuješ, in jaz ti povem, kdo si.

Drobtine.

Pravda za 70 milijonov. Sodnijska obravnava za oporoko pred kratkim v Ameriki umrlega milijonarja Sageja se je končala tako, da dobi vsak vnuk in vsaka vnukinja 50.000 dolarjev. Sage je bil zapustil 70.000.000 svoji ženi, a neki veščak je oporoko ovrzel, češ, da ni bil Sage takrat, ko jo je napravil, že več pri zdravi pameti.

Samour dan po poroki. Iz Rima poročajo: Poročnik karabinierjev Retti iz Varese se je dan po poroki vrgel pod brzovlak, ki ga povozil. Njegova mlada žena je zblaznela, ko je čula strašno poročilo o smrti svojega moža.

Telefon okuževalec. Te dni je prišel nekje na Nemškem neki poštni uslužbenec k zdravniku, ker je bil obolen za vnetjem sluznice v ustih. Zdravnik ga preišče in vpraša, kaj je njegov poklic. Pacient mu pove, da popravlja državne telefonske naprave, in da je bil pred nekoliko dnevi pri posestniku N., katerega telefonsko napravo je imel popraviti. Zdravnik je takoj sprevidel, da se je telefonski uslužbenec pri dotičnem posestniku okužil, kajti ta je bil tudi njegov pacient in je že dolgo bolan vsled vnetja sluznice v ustih. Uslužbenec je moral pri popravljanju govoriti v isti rog, katerega se je posluževal bolni posestnik in se je s tem okužil.

Narodno gospodarstvo

Danski kmet. — Ljudska izobrazba.

Izobrazba je velike važnosti za obstoj in napredek vsakega naroda. To vidimo tudi na Danskem. Da se je danski kmet povzpel do tolikega blagostanja in napredka, se ima pač zahvaliti ondotnim ljudskim visokim šolam. V teh šolah se je izobrazil, v teh šolah naučil misliti in pa vporabljati svoje moči, svoje zmožnosti in pa iznajdbe časa v lastno korist in prosep člega naroda.

Oglejmo si nekoliko danske ljudske visoke šole, ki širijo izobrazbo med preprostim ljudstvom. In pri tem se bomo prepričali, da je tudi našemu kmetu večja izobrazba, kakor nam jo podaja ljudska šola, neobhodno potrebna, če hoče napredovati s tekmo časa.

Ljudske visoke šole so se na Danskem le počasi razvile in razširile. Misel za te šole je izprožil škof Nikolaj F. S. Grundvig. Že leta 1830. ko se je potegoval za prostost tiska, izražal je željo, naj bi se ustanovilo učilišče za ljudsko izobrazbo. Z žalostjo je gledal tedanje razmere danskega ljudstva, opazoval je kako gineva narodna zavest, kako se potiska danski jezik v ozadije, nasproti pa, kako se šopiri nemški jezik na kraljevem dvoru in graščinah kako tuja izobrazba izpodriva domačo. In to ga je vtrjevalo v njegovi misli, da so potrebne šole, ki naj imajo svoje korenine v narodnem življenju. Te šole naj bi ljudstvo seznanjale z lepim domačim jezikom, s slavno preteklostjo danskega naroda in tako budila v njem narodno zavest. Mila duhovita in živa beseda edino more prenoviti ljudstvo, vzbuditi v njem narodni ponos, dočim najboljša knjiga tega ne more doseči, tako je mislil Grundvig. Kakšna je ta šola, kakšen je njen temelj, posnamemo lahko iz idej, iz misli, ki jih je gojil Grundvig. Bil je znamenit protestantski škof, pesnik in zgodovinar, ves navdušen za slavno preteklost danskega naroda in prešinjen narodne zavesti. Tako je tudi ljudskovisoka šola nekako versko-narodna. Res, da se v šoli ne poučuje verouk, vendar se z molitvijo in nabožno pesmijo pričinja vsakdanji pouk. Tako prešinja verska misel nekako skrivnostno vse življenje. Veliko se v teh šolah gleda na to, da se v učencih vzbudi narodna zavest. Vse pa se skuša doseči z živo besedo, živahnim predavanjem. Pri pouku se vedno ozira na praktično življenje. To ravno daje ljudskim visokim šolam velik pomen. Njihov vpliv se širi med ljudstvom po visokoškolskih društvi in domovih in se kaže tudi v javnem življenju. Saj v državni zbornici sede po večini možje, ki so nekaj pohajali v ljudske visoke šole.

Grundvig je želel, naj bi to šolo obiskovali mladi fantje od 18. do 25. leta. V tem času se mlad človek najlažje izobrazbi. Taka šola naj bi spopolnovala znanje, ki si ga pridobi

človek v ljudski šoli. Podajala naj bi nekako splošno znanje, splošno izobrazbo v vsem, kar potrebuje človek ne toliko v svojem poklicu, kolikor kot sin domovine in kot državljani. Prva ljudska visoka šola se je ustanovila leta 1844. v Röddingu v Severnem Slezviku. Bila je ta šola nekako predstraža proti prodirajočemu pomencjevanju odtotnega ljudstva. Tukaj v Slezviku se je v šolah popolnoma preziral domači danski jezik in omikanci so bili že popolnoma odtujeni danskemu narodu. To šolo je ustanovil dr. Kr. Flor, ki je popustil svojo službo na kielskem vseučilišču ter se popolnoma posvetil delu za ljudsko izobrazbo na ljudski visoki šoli.

Grundtvigovih načrtov za ljudsko izobrazbo se je oprijel in jih dalje razvil Kristen Kold. Bil je sprva učitelj na ljudski šoli, potem je šel z nekim misijonarjem v Malo Azijo. V Smirni je bil nekaj časa knjigovez. Ko se je povrnil domov služil je v vojski leta 1848. kot prostovoljec, slednjič je bil zopet učitelj. S podporo, ki jo je prejel od Grundtviga in njegovih prijateljev in z denarjem, ki si ga je tam prihranil, je kupil malo posestvo na otoku Fyen in tam odprl ljudsko visoko šolo 1. novembra 1850. Poučeval je le pozimi, da so mogli učenci poleti pomagati doma svojim starišem pri delu. Leta 1861. je odprl šolo tudi za dekleta. Kmalu nato se je ustanovilo več šol za žensko mladino.

Do leta 1864 so se le počasi ustanovljale te šole. Bilo jih je tega leta le 11. Toda nesrečna vojna leta 1864. je vzbudila na Danskem narodno samozavest. Postaviti so se hoteli na lastne noge, zato vidimo, da teže odlej po večji omiki in pa gospodarskem napredku. In res najdemo že čez 10 let 54 ljudskih visokih šol, leta 1904 pa že 98.

Šole so zasebne. Obisk je torej popolnoma prostovoljen. Zato pa dobimo v šoli učence razne starosti med 16. in 25. letom, ker vplivajo domače razmere in pa tudi veselje posameznega na to, da gre ta prej, drugi pozneje v šolo. Dasi je obisk popolnoma prostovoljen in država nikogar ne sili v to šolo, vendar jo kmečko ljudstvo tako visoko ceni, da je le malo ljudi na kmetih, ki bi ne obiskovali te šole. Kajti vsak peti ali šesti človek je bil učenec te šole. Število učencev na posameznih šolah je precej različno, vendar pa raste od leta do leta. Leta 1864 je bilo učencev le 554, leta 1903. pa že 7361.

Spčetka so učenci stanovali zunaj šole, a Kristen Kold je prvi uravnal svojo šolo tako da učenci niso prejeli pouka v šoli, temveč so tudi stanovali in imeli hrano v šoli. Sedaj so vse ljudske visoke šole tako urejene, da imajo učenci tudi hrano in stanovanje v šoli. In to je tudi vzrok, da so vse te šole na deželi. V mestih so jih sicer poizkušali ustanoviti, a se niso vzdržale. Če želi sedaj kak meščan obiskovati ljudsko visoko šolo, gre na deželo. In tudi sinovi iz meščanskih krogov pohajajo v te šole, ker dobivajo tukaj nekako splošno izobrazbo. V teh šolah se ne poučuje za kak gotov poklic, ali da bi učenec, ko je dokončal to šolo, mogel dobiti gotovo službo. Zato pa tudi ni predpisana nobena izkušnja koncem tečaja. Če bi se delalo za kak gotov poklic ali stan, če bi bila predpisana izkušnja, bi se pač težko dosegel namen, ki ga imajo ta ljudska učilišča. S prostimi predavanji hočejo namreč širiti izobrazbo, buditi v mladih srcih ljubezen do domovine, gojiti domači jezik in zanimanje za življenje in delovanje prednikov. In ker je večina učencev kmečkega rodu, zato budi v njih veselje in zanimanje do poljedelstva. Te šole hočejo uplivati bolj na srce in voljo kot na spomin in razum. Hočejo namreč v narodnem oziru doseči to, kar izkušajo cerkev v verskem. Uči se namreč za življenje, ne pa za šolo. (Konec prih.)

RAZGLAS

o razdelitvi državnih podpor za zboljšanje hlevov v letu 1907.

C. kr. kmetijsko ministrstvo je za leto 1906 dovolilo določeno vsoto kot državno podporo za primerna zboljšanja hlevov, ki se bo pa zaradi priprav mogla izplačati šele l. 1907. Ta državna podpora se za l. 1907 namerava zvišati.

Državna podpora za zboljšanje hlevov je namenjena takim kmetovalcem, ki nameravajo v zmislu tega razglaš hlev to zimo ali spomladi l. 1907 tako zboljšati, da bo to zboljšanje vredno nagrade. Za podporo lahko prosijo kmetovalci iz vseh krajev naše dežele, vendar se bo v prvi vrsti oziralo na prosilce iz takih krajev, koder govedoreja kmetovalcu največ donaja in kjer je za prosep mlekarstva, za dobivanje brezhibnega mleka nujno potrebno, da se hlevi zboljšajo, ki sedaj nikakor ne zadoščajo.

Za podpore vredne se bodo smatrala le ona zboljšanja domačih (ne planinskih) hlevov, če se hlevi, kjer se napravlja gnoj, ki niso tlakani, niti nimajo odtokov, po zgledu drugih vzornih hlevov, po dobrih načrtih ali po navodilu strokovnjakov, posebno kmetijskih potovalnih učiteljev in učiteljev na kmetijskih šolah, izpremene v tlakane hleve z vednim izkidanjem in se gnojščice ter gnojnična jama naredita posebej, zunaj hleva.

Pri zboljšanju hleva je vsakako spolniti tele pogoje:

1. Skrbeti je, da ima hlev dosti svetlobe in čist zrak, ki se doseže s primernimi prevetrovalnimi napravami, da imajo živali ugodno toplino, da je zadosti prostora in vedno popolnoma snažen. Živalsko stojišče je tako urediti, da se živali lahko izpuščajo na napajališče in da ob času požara lahko pridejo na prosto. Pri ureditvi je skrbeti za telečje koče (tekališča) in za to, da se lahko donaja krma in stelja, gnoj pa lahko in hitro iz hleva spravlja.

2. Tlak je narediti, kakor dopuščajo razmere, iz betona, kamena, opeke ali iz lesa. Kar se lesa za hleve rabi, ga je treba posekati pravočasno pozimi, da je trpežnejši, in če je mogoče, naj se namaže s kakim varovalnim sredstvom.

3. Stojišča morajo biti nepredorna, morajo toliko viseti, da gnojnica odteka, in v hlevu mora biti jarek za gnojnico, da se neovirano odteka v gnojnično jamo zunaj hleva.

4. Gnojščice, ki mora vsekako biti zunaj hleva, je lahko prosto ali pokrito. Za gnojnične jame se želi, da so nepredorne in imajo take priprave, da se gnojnica iz njih jemlje lahko in brez truda; vendar so pa tudi drugače narejene gnojnične jame dopustne, ki so v deželi navadne, da so le dobro narejene in nepredorne. Prošnje onih prosilcev, ki si pri skrbje gnojnične sesalke ali druge primerne priprave za izpraznjevanje gnojničnih jam, potem gnojnične sode in raprševalnike, bodo imele prednost.

Nekolekovane prošnje za podpore, kjer je povedati, koliko glav živine prosilec navadno redi čez zimo, je

najkasneje do 1. decembra t. l.

poslati podpisanemu glavnemu odboru. Glavni odbor potem pošlje k prosilec potovalne učitelje, da jih pouče o zboljševanju hlevov ter jim narede načrte.

Zboljšanja hlevov bo zagotoviti do 1. julija 1907 ter bo do tega dne semkaj naznaniti, da so gotova. Kdor do tega časa zboljšanje ne izvrši, izgubi pravico do podpore.

Dovršena zboljšanja hlevov bodo potovalni učitelji pregledali, in na podlagi njih po-

ročil bo glavni odbor stavil c. kr. kmetijskemu ministrstvu primerne nasvete, kako je na-grade razdeliti. Pri tem nasvetovanju se bo oziral na število prošelj, na obseg in način zboljšanj, na velikost stroškov, na to, ali je v dotičnem kraju mnogo ali malo zboljšanih hlevov, in pa seveda tudi na premoženjske razmere prosilcev.

Dovoljene državne podpore se izplačajo poleti 1907, a podpisani glavni odbor posameznim nikakor ne more jamčiti, ali kaj dobodo in koliko dobodo. Glavni odbor je pa v uvaževanja vrednih slučajih pooblaščen, da sme dovoliti predujem za zboljšanja, ki so že pričeta.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, 1. oktobra 1906.

Oton pl. Detela,
predsednik.

Gustav Pirč,
ravnatelj.

Navadno ribje olje

je tako zopernega vonja in okusa in tako težko prebavljivo, da pri otrocih in kočljivih bolnikih večkrat ne more priti v poštev. Velika redilna in zdravilna moč, ki jo ima, kot dokazano, ribje olje, je dandanes dostopna vsakomur, kajti v obliki Scott-ove emulzije je ribje olje oproščeno svojih zopernih lastnosti Scott-ova emulzija je popolno okusna, lahko prebavljiva in trikrat tako učinkujoča kakor navadno ribje olje. Scott-ova emulzija ne povzroča nikdar najmanjših težkoč in vedno dobro učinkuje.

Ribič z velikim dorčem je poročstvo za pristen Scottov izdelek.

Kdor se sklicuje na naš list in pošlje 75 vin v znamkah, mu pošlje steklenico za poskušnjo 2184 VII 1

Fran Steinschneider, lekarnar

Dunaj IV., Margaretenstrasse 31/92.

Cena izvirni steklenici 2 K 50 w.
Dobiva se v vseh lekarnah.

»Kaj? V tretji inštaci sem tožbo izgubil? To me pa že jezili«

»Veseli bodite, da ste jo v prvih dveh inštancah dobili.«

Naznanilo.

Nov živinski semenj v sp. Gorjah na sv. Martina dan bo zaradi nedelje prejšnji dan 2:01 3-1

v soboto dne 10. novembra.

Županstvo v Gorjah.

Prilodnja številka „DOMOLJUBA“
Izide dne 31. oktobra 1906.

Fran Zeman, Ljubljana

Poljanska cesta 24 in v tovarni pri živinskem sejmu. — Skladišče hvalno znanih **gapeljnov, slamozeznic, klinj, mlatilnic, motorjev** za žage in mline, **tromb** in **cevi** za vodovode, ter vseh potrebnih za kmetijstvo! 2323 7-2

Nizke cene!

Zajamčeno blago!

Izprašan

kurjač, oziroma strojevodja,

dobi takoj službo pri **Fr. Švigelj** na **Bregu**, pošta **Borovnica**.

Plača po dogovoru.

2396 1-1

Policijska naredba: »Ko nastopite, morate imeti vsak voz gorečo svetilko. Tema se prične, ko se vžgo po ulicah svetilnice.«
Slivar, ki ni znal ne brati ne pisati, je prišel pred sodišče, kjer bi na konec moral podpisati neki protokol. — Sodnik je podpisal svoje ime prvi, pa samo s par črkami. Ko vpraša Slivarja, če se zna podpisati, se ta odreže: »Če ni treba lepše kot vi, potem znam gotovo.«

Brázay Kálmán. Wien, III. 2. Löwengasse 2.

EAU DE COLOGNE DE BRÁZAY

Je ideal vseh dišav, najbolj slovito
toaletno sredstvo

Brázay-Jevo Francovo žganje
neobhodno potrebno domače sredstvo
Brázay-Jevo mlo s Franc. žganjem
podeljuje lepo belo polt, nežno mladeniško svežo kožo. 781 3 I

Dobiva se povsod.

Vljudno se priporoča
trgovina s klobuki in čevlji
Ivan Podlesnik ml.
Ljubljana, Stari trg šte. 10.
Velika zaloga. — Solidno
blago. — Zmerne cene. . . .
2178 52-4

17 Združene tovarne za volnino prodajajo letos
zopet izključno po meni okroglo 4000 kom. takosvanih

vojaških kecev za konje

za ceno le glid 2-20 komad in glid 4-20 za
par (6 parov franco na dom) naravnost na lastnike
konj. **Ti debeli trajno trpežni koci so topli**
kot kožušina, temnosivi, okoli 150/200 cm
veliki, torej lahko pokrijejo celega konja.
— Razločno pisana naročila, ki se izvršijo le po povzetju ali če se denar pošlje naprej, naj se pošljejo na **Steiner-Jevo** komisijsko raznoiljalnico združenih tovarn za kece, Dunaj II., Taborstrasse 27 g.
— Za neugajajoče se zavežem vrniti naprej poslani denar. 2125 5

Mnogoštevilna priznanja in naročila so došla od:
vitez pl. Czarkowski, oskrbnništvo graščine Labers pl. Stephanowicz, veleposestnik Csendlak, baron Kollersperg, Kaltschmidasko graščinsko oskrbnništvo, Klaudy pl. Poric, veleč. župnik Kogl Pinocz, veleč. župnik Raniowski v Stanislawczku, veleč. župnik Popescu Dzemec Krommer, posestnik v Lichtau in mnogi drugi.

Zemljišče, hišo

je na prodaj v Trnovem pri Ilirski Bistrici, Notranjsko. Poleg voda, tik železnične postaje, pripravno za parni mlin ali žago. Zemljišča je dva orala vse pri hiši. Pojasnila daje: 2311 3-2

Josip Perkan, župan v Trnovem Notranjsko.

Flanele. 17 kr., celiri 18 kr., rumburška tkanina od 18-23 kr., za rjuhe brez živa od 41-50 kr. meter; 6/4 franc. beli gradl, barbeni, kanaleci, inlet blago za slamičke, robci itd., vse i.s. kakovosti, pristne barve, ostanki do 20 metrov razpošlji la proti povzetju 2353 6-3

Fr. Krikorka, tkalnica Nachod.
Vzorci ostankov se ne pošiljajo. Za neprimerno se vrne denar.

Potniki v Ameriko

kateri želijo hitro, sigurno, pošteno voziti, si kupijo svoje šifkarte le p i domači d. užbi

Austro-Amerikana

katera s svojimi najnovejšimi in najlepšimi električno razsvetljenimi parniki direktno iz Trsta po mirni Adriji, mimo lepih dežel Italije, Španije itd. brez presedanja, do konca poto pod avstrijsko vlado zavaruje, svoje potnike spremlja in tudi 100 kilg prtljage prosto dá. Obrniti se je treba le na domačega agenta 1697 D 13

Simon Kmetec v Ljubljani, Kolodvorske ul. 26.
Odhod parnikov vsak teden.

Sih vsake gospodinjice je posvečena družinski blaginji

Kathreinerjeva Kneippova sladna kava

Je po Kathreinerjevem načinu svojega proizvajanja okusna, zdravja vprosah in poceni, ima torej neprecenljive prednosti za vsako gospodinjstvo!

Poudarjajte pri nakupovanju izrečno ime Kathreiner in zahtevajte le izvirne zavoje z varstveno znamko župnik Kneipp.

Loterijske šrodke.

Dunaj,	20. oktobra	75	65	64	21	4
Grades,	20. oktobra	80	24	15	44	64
Trst,	13. oktobra	53	4	28	11	81
Lina,	13. oktobra	66	22	56	81	85

Iz proste roke se **proda** skupaj ali na drobno

veliko posestvo,

obstoječe iz **dveh hiš**, v katerih eni se nahaja **mlin** na bencin-motor z dvema tečajema, v drugi hiši pa je stara občeznana gostilna pri „Strnadu“, pravica za trgovino z mešanim blagom in pravica za žganjekuho. Zraven so vsa gospodarska poslopja, vsa v najboljšem stanu in z opoko krito. Pri posestvu je tudi zelo velik **bukov gozd** in manjši **smrekov**, veliko **njliv** in **senožeti**. Od cerkve četril ure, istotako od žel-znice četril ure oddaljeno, tik glavne ceste, ki pelje na Dolenjsko. 2326 2-2

Natančneje se izve pri lastolci **Fr. Tavželj** v **Zdrenski vasi**, pošta **Videm-Dobropolje**.

!!Največji uspeh nove dobe!!
je sloviti

KAKOR EN MOŽ SE GA DRŽE MILIONI.

Vpisana varstvena znamka.

Daje **snežno belo** in **popolno brez duha** perilo in izredno **varuje** platenino. Brez mila sode ali drugih pridakov se rabi prav po navodilu. Pristen samo v izvirnih zavojih z gorenjo varstveno znamko. 2197 16-4

250 gramov-zavoj po 15 vin.
500 " " " 30 "
1 kg " " " 56 "

Noben zavoj brez gorenje varstvene znamke ni moj izdelek in preti z njo nevarnost, da se pokvari perilo.

Dobiva se v vseh drogerijah, trgovinah s kolonijalnimi blagom, lekarnah in trgovinah z milom.

Na debelo pri L. Miniosu na Dunaju, I. Mülkerbastel 3.

Kranjska tov. lanenega olja

Zabret & Huter v Kranju

priporoča 2307 11-2

lanene tropine (preše)

najboljše kakovosti v vrečah po 50 kilog. in
sladko laneno olje.

Opomniti je, da je laneno olje mrazo stiskano, nima v sebi nikakega albumina in je ravno raditega najboljše kakovosti. V kolikor pa je laneno olje boljše brez te sestavine, v teliki meri pridobiva to sestavino lanene tropine. Analiza lanenih tropin znaša: 40-41 % surovega proteina (bolj-kovin) z 9-10 % olja, po analizi št. 1901 o. kr. poljedelsko-kemičnega inštituta na Dunaju.

Poslavno varovano. Vsako ponarejanje in posiliskovanje kaznivo.

Edino pristen je Thierryjev
2630 D balzam 52-49

le z zeleno znamko „redovnica“.

Starostna nepravilnost
proti slabemu prebavljanju, krčem v želodcu, koliki, koleri, prenat boleznim infuzenci itd. itd.

Cena 12 majhnih ali 6 dvojnatih steklenic ali ena velika specialna steklenica s patentnim zamaškom K 5- franko.

Thierryjevo konfolidijsko m

proti vsem lezijo starim ranam, vnetjem, ranitvam, abscesom in oteklinam vseh vrst. Cena: 2 lončka K 3-60 se pošlje le proti povzetju ali denar naprej.

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Bražura s tisoč originalnih zdravilnih pisem gratis in franco. V zalogi v skoro vseh večjih lekarnah in medicinskih drogerijah.

Klauerjev
„Triglav“
je najbolj zdrav izmed
vseh likérjev.

Pravi in pristni Triglav
izdeluje edinole
J. KLAUER, Ljubljana.

Sloven. krščan. tvrdka! Vinogradniki, pozor!

Kot Kranjcu mi je znano, da napravljajo kmetje o času trgatve radi na tropine **domačo pijačo**. To je mogoče le z mojimi naravnimi, popolnoma neškodljivimi snovmi, katere ceneje prodajam kakor vsaka druga tvrdka. 2324 2-2

Za napravo 300 litrov prve vrste veljajo snovi K 16-30. druge vrste K 14-40 in tretje vrste K 11-80 z zavojem vred. Slovenci kupujte pri Slovencu.
FR. HUMLIJAK, trgovina s špicerijskim blagom in poljskimi pridelki, Auenbruggerjeva ul. 26 v Gradcu.

Deček od dobrih starišev, kateri bi imel veselje do trgovine, z dobrimi spričevali, ne pod 14 let star, se sprejme takoj v poduk. Kje? pove uprav. „Domoljuba“. 2386 1

I ali 2 mizararska učenca išče
Lovreno Šuštaršič, Vižmarje 51
p. Št. Vid nad Ljubljano. 2387 1

Trgovski vajenec

zdrav, čvrst in priden, dobro vzgojen, poštenih starišev s primerno šolsko izobrazbo, ki ima veselje za trgovino, sprejme se takoj pri 2382 2-2

Andreju Grampovčan, Vrhnika
trgovina z raznovrstnim blagom.

Nedosežne prednosti, brez konkurence, v ceni, najboljše, najmodernejša in res 2011 20-7

precizilska ura je intakt
iz jekla, srebra in zlata
pri vsakem urarju. -

2 enonad- hiši

se prodasta pod zelo ugodnimi pogoji. Več pove lastnik na **Trnovskem pri- stanu št. 14** v Ljubljani. 2376 10-1

Koverta s firmo
in
trgovske račune
priporoča
Katoliška tiskarna

Izšla je Družinska pratika za leto 1907

S krasno barvano sliko Sveta družina na ovitku je najlepša izmed slovenskih pratik. Nje vsebina je zelo zanimiva in raznovrstna ter ima mnogo slik. 2381

Cena komadu 24 vin.

Odjemalci na debelo dobe jo mnogo ceneje pri naslednjih tiskarnah v Ljubljani:

Prodajalna „Katoliška družina“, Auer, Korenčan, F. M. Schmitt, J. Kordik, A. Krisper, V. Petričič, H. Kenda, F. Igljč in A. Turk.

Dobiva se in zahteva naj se v vseh trgovinah na Kranjskem, Štajerskem, Koroškem, v Istri in na Goriškem. 5-1

Hamburg-Amerika Linie

Voznja traja 6 dni
izredna prilika za potovanje je in ostane
z najnovejšimi leta 1905 in 06 zgrajenimi velikanskimi parniki
Amerika 24.000 ton
Kaiserin Augusta-Victoria 25.000 ton
Kajor do sedaj veliki parniki z 8-12.000 tonami
Pojasnila daje zastopnik: **Fr. Seunig**,
Ljubljana Kolodvorske-ulice št. 28
Odhod iz Ljubljane vsaki ponedeljek, torek in četrtek v teden.

Zaloga bališč za neveste.

Priporočljiva trgovina!

Najbolje in najceneje se kupi blago v veliki izbiri za ženske in moške obleke pri občeznani domači trgovini

Češnik & Milavec
(pri Češniku)
Lingarjeve ul. Ljubljana Špitalske ul.

Velika zaloga najnovejšega sukna, štofa, kamgrna, hlačevine za moške obleke, za ženske obleke najnovejše modno, volнено blago v vseh barvah, perilni kambriki, saten, kotenina, pisana in bela, platno in mnogo drugega. 313 26 19

Zaloga bališč za neveste.

Posojila, predujemo, kredite!

Zelo ugodni pogoji. Nikakih stroškov! Nikake predznanbe! Nagla rešitev v takojšnjo pomoč. Zložno dolgoletno vračevanje. Posebno koristno za častnike, uradnike vseh vrst, nastavitelce itd. Na dedičine, užitke, zaloge, volila največje zneske. Pod „Sekretar“ na Ann. Exped. Eduard Braun, Dunaj I, Rotenturmstr. 9. Porto za odgovor. Dopolnje se v nemščini. 2239 4 3

Posvetstvo v vasi Breza pri Trebnjem se proda iz proste roke. Obstoji iz hiše, 4 do 5 merikov posetve polja in lepega gozda. Cena 2400 K. Več se poizve pri lastnici **Jozefi Kraucar** v zavodu sv. Stanislava, Št. Vid nad Ljubljano. 2345 1

I. kranjsko podjetje za umetno steklarstvo in slikanje na steklo

Aug. Agnola,
Dunajska cesta 13a, poleg Figovca

se priporoča prečistiti duhoviti in p. n. slavn. občinstvu za napravo cerkvenih oknov z umetnim steklarstvom ali slikanje na steklo, stavbenih del, napravo okvirov, itd. itd. — Ima tudi v zalogi različno porcelansko in stekleno posodo za namizje gostin in za sebnike, svetilke, okvire itd. po najnižjih cenah. — Narisi, ceniki in proračuni na zahtevo zastoj, mnoga spričevala za dovršena dela so cenicnim odjemalcem v ogled na razpolago. 1904 52-11

Največja zaloga železnine, traverz, železniških šin, cementa, štorij za stropne, strešne pločevine in lepenke, slamoreznic, mlatilnic, gepelnov, čistilnic, preš za grozdje in sadje, plugov in bran
v Ljubljani, na Marije Terezije cesti št. 1.
(zraven „Figabirta“ in na
Valvazorjevem trgu 6, naspr. Krizjanske cerkve.

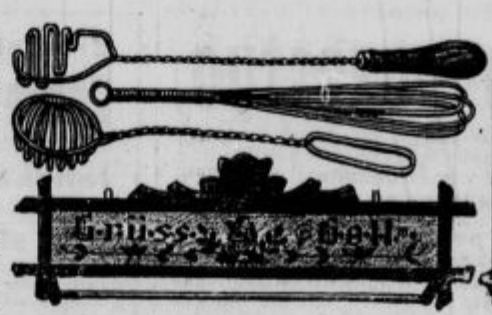
Ondi se dobijo železni nagrobni križi, pumpe in cevi za vodo, vino in gnojilno, kotli za kladjo in žganje, štedilniki in peči, kuhinjska oprema, železne ročno-povlečene grablje, ose, potrebščine za mlekarne, ter razno orodje za kovače, ključavničarje, kleparje, zidarje, tesarje in mizarje. Točne postrežbe in zmernih cen zagotavlja 1886 19-9

Fr. Stupica, trgovec.

Stepalnik, žličar za cmoke, priprava za krompir vse 3 komade za 25 kr. Držalo za brisačo, umetno izrezljano in vezeno s steklom 25 kr.

Revolucijo

je provzročila velikanska kupčija naštetih stvari po 25 kr. Da omogočim tudi onim, ki bivajo po deželi, nakup teh neverjetno cenih rečij, sem izdal cenike z nekaj tisoč naslikanih stvari po 25 kr.; vsakomur poštne prosto, kateri

dobiva se tudi blago po višji ceni. Razpošiljam te cenike na zahtevanje postane gotovo moj odjemalec. 2236 10-3

Izvozna hiša Hermann Auer, Dunaj, IX./2. Nussdorferstr. 3.-X. (krščanska tvrdka).

Svete podobe v steklenem poklopu 15 cm višine, soke prekrasne 25 kr.

Kašelj, katar, obolenja, bolečine v prsih, sleze, potenje, grgranje, so večkrat predznaki najnevarnejšega sovražnika našega zdravja, grozovite

tuberkuloze!

Zlo se mora zatreti v kili, in ako se je že vselilo, je treba tem večjega truda, da se je premaga in v to svrhu služi na angl. razstavi z zlato svetlino in častno diplomu odlikovani, od mnogih zdravnikov priporočeni 315 40-16

Halapi-jev

TUBERIN

ki tuberkulozo v resnici premaga, odpravi kašelj, omiljuje bljuvanje krvi, razredčuje slez. — Kdor se hoče osvoboditi tega zla, ali se ga obraniti, naj rabi in naroči eno vzorčno steklo za 3 K, ali eno veliko steklo za 5 K.—.

Glavna zaloga za Avstro-Ogrsko:

Lekar. „pri apostolu“ Budimpešta
Josefsring 64/46.

„Kunard Line“ Trst-New-York je najprejpravnejša, najcenejša in najboljša pot iz Ljubljane v severno Ameriko, kar to ni dolgotrajne muhe vožnje po raznih železnicah, nobenega prestopanja na prenočevanja in sploh nobenih postranskih stroškov meje potje. Parniki so prostorni, varni, zračni in snažni; vozijo vsake 14 dni. Hrana in postrežba najboljša. Pojasnila daje in karte prodaja glavni zastopnik

Andrej Odlasek, Ljubljana, Slomškove ulice 25, poleg cerkve Srca Jezusovega.

Dva čevljarska pomočnika

sprejmen takoj v trajno delo. — **Lorenc Rode**,
2337 2-1 M6 erbrugg, Ger. Štajersko.

Sprejemem takoj učenca iz

boljše hiše za mesarsko obrt. 2344 2-1

Josip Jesih, mesar, **Medvode**.

Stanje vlog 30. jun. 1906: Preje: **Gradišče 1**, sedaj: Denarni promet 30. jun. 1906:
čez 12 milijonov kron. **Kongresni trg 2, 1.** čez 27 milijonov kron.

Lastna glavnica K 252.865.93.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!

Ljudska posojilnica

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan ter jih obrestuje po **4 1/2 %** brez kaknega odbitka, tako, da sprejme vložnik od vsacih vloženih 100 K čistih **4 K 50 h** na leto.

Stanje vlog 30. junija 1906: K 12.485.874-93. Denarni promet v letu 1906: 54.418.440-28.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 30. junija 1906.

2617 D 26-22

Dr. Ivan Susteršič,
predsednik.

Josip Šiška, stolni kanonik,
podpredsednik.

Odborniki:

Anton Belec, župan, posestnik, podjetnik in trgovec v Št. Vidu nad Ljubljano, **Anton Kobi**, posestnik in trgovec, Breg pri Borovnici, **Karol Kauschegg**, veleposestnik v Ljubljani, **Matija Kolar**, župnik pri D. M. v Polju, **Ivan Kregar**, svet. trg. in obrtna zbornice v Ljubljani, **Francšek Leskovic**, zasebnik in blagajnik Ljudske posojilnice, **Ivan Pollak**, tovarnar v Ljubljani, **Karol Pollak**, tovarnar in posestnik v Ljubljani, **Fran Povše**, vodja, dež. odbornik, drž. in dež. poslanec, graščak itd., **Greg. Slíbar**, župnik na Rudniku.

Najboljši in najcenejši amerikanski motor za bencin

za kmetijo in obrt, od dve do pet konjskih moči. Jednostaven, zanesljiv, trpežen in popolnoma samodelujoč. Cena od K 1350 do K 3200. Vsaki del motorja se lahko zamenja, ter si vsakdo popravila lahko sam 2616 D 26-22 preskrbi. — Dobivajo se najbolje pri

Karol Kauscheka nasl.

Schneider & Verovšek
Ljubljana, Dunajska cesta 16.

Tudi vsi poljedelski stroji kakor: mlatilnice, slamoze-nice, vrtila, čistilnice, mlinci za sadje in grozdje, preše itd.

Traverze, cement, štorja, okovi in orodje za vsako obrt.

Ceniki na razpolago.

„Vzajemna zavarovalnica“

Dunajska cesta 19 v Ljubljani Dunajska cesta 19

v Medjatovi hiši v pritličju

sprejema: 1. zavarovanja vsakovrstnih poslopij, premičnin in pridelkov proti požarni škodi; 2. zavarovanja zvonov proti poškodbli, in 3. zavarovanja za nižjeavstrijsko deželno zavarovalnico na Dunaji za življenje in nezgode.

Pojasnila daje in vsprejema ponudbe ravnateljstvo zavarovalnice ter postreže na željo tudi s preglednicami in ceniki.

Ta edina slovenska zavarovalnica sprejema zavarovanja pod jako ugodnimi pogoji, da se lahko meri z vsako drugo zavarovalnico. — V krajih, kjer še ni stalnih poverjenikov, se proti proviziji nastavlja spoštovane osebe za ta zaupni posel. Postavno vloženi ustanovni zaklad jamči zavarovancem popolno varnost.

38 D 24-20

Edina domača zavarovalnica! Svoji k svojim!

Ne kupite nobene ure

dokler niste prejeli mojega ver-
nega lika čenika:

gld. 1-50 gld. 3-50

nikel. Roskopf uro. . gl. 1-50
Goldin 3-
srebrne 3-
z dvojnimi pokrovom . . 4-
s 3 srebr. 5-
plošč. laklene ure . . 3-50
amer. Goldouble . . . 5-
prave Roskopf-patent . 3-50
prave „Omega“ . . . 3-50
srebr. oklepna verižica . 1-
14karatne zlate ure . . 8-50
14karatne zlate veriš. . 10-
14karatni zlati prstani . 2-
stenske ure od . . . 2-80
z bitjem liki zvon . . 4-50
z godbo 6-
z kuckavo 2-50
kuhinjske ure . . . 1-30
budilke 1-30
ponočišne teče . . . 1-50
z dvojnimi zvonci . . 1-75
Triletno pismeno jamstvo, za
noprimerne čenike nasaj.
Razpošilja po povratju.

Maks Böhnell

2388 urar 20-1

Dunaj, VI., Margare-
thenstr. 27 (v lastni hiši)

Zahtevajte moj cenik z
2000 slikami zastonj in
poštne prosto.

Moderni recepti za kuhinjo

so vsakdanja potreba.

Dobe se le z vsakdanjo rabo

Ceres jedilne masti.

Tovarna hranil „CERES“ razpisuje tek-
movanje v kuharskih receptih z dobilki
v skupnem znesku 15.000 K. 2313 V c
Natančnejši pogoji se izvedo pri vsakem
boljšem trgovcu brezplačno. - - -

„Slava Mariji“

ob tristoletnici Marijine družbe se še vedno
dobi v „Katol. bukvarni“ v Ljubljani po 40 v. izvod.

Nekaj učencev

za kamnoseški obrt sprejme takoj pod ugod-
nimi pogoji **Alojzij Vodnik**, kamnoseški mojster,
Ljubljana. 2225 3-3

Išče se dobro izvežbana kuharica

katera je vajena za več ljudi
dobro in varčno kuhati.
Kje, pove upravnistvo tega
lista. 2238 3-3

Odlikovano. Ustanovlj. 1870.
Vse vrste

Iovskega i. luksurorožja

se kupi najbolje, najcenejše pod
3 letnim jamstvom naravnost iz
orožarne 1670 13

Anton Sodja
Borovlje na Koroškem.
Bogato ilustrovani ceniki
zastonj in franko. — Po-
šiljajte na ogled dovoljene.

Naravni dobri brinjevec

1950 D se dobi pri 8-5
L. Sebeniku v Sp. Šiški.

Prav zastoni brez vsakega plačila

dobi za božično darilo
ponoči se bliščečo že-
lezniško budilko ali
Roskopf uro v vrednosti
5 K poleg lepega sten-
skega koledarja s ko-
šarico, vsak ki naroči
do 15. decembra blaga
čez 30 K. - Zahtevajte
torej takoj moj cenik z
2000 podobami zastonj
in franko. Telefon 3523.
Maks Böhnell, urar, Dunaj
IV., Margaretenstr. 27.

Za 5 vinarjev

si more vsak preskrbeti prednosti pri
nakupu blaga za obleko, kakoršnih sicer
ni dobiti, kdor prosi po dopisnici za vpo-
sleatve vzorcev pri **veliki trgovini**
bratje Lechner v Gradcu, železna
hiša. To ne stane nič, na izbero pa ima
vsak najmodernejšo blago za damske ob-
leke, črno in barvano perilno blago, po-
steljnino, oksford, loden, sukno, vse vrste
platno za perilo in posteljno opravo, in
mnogo drugih predmetov, poleg cenika
o vseh vrstah perila i. t. d. — Zložno si
more vsak doma izbrati in potem kar
najceneje izvršiti najboljši nakup. Mnogo
hiš naroča že celo vrsto let vse svoje po-
trebščine le od tam, ker so se prepričali,
da ima ta strogo reelna trgovina pred
oči edino zadovoljnost svojih odjemalcev.
2126 18-2

Apofag

odstrani zanesljivo v

2 dneh brez bolečin kurja očesa,
bradavice in žulje. Proti vpo-
slatvi 1 krone 20 vin., 3 kom. 3 K
franko, pošlje takoj lekarna „Ein-
horn“ v Welsu 13, na Gor. Avstr. 2306 6-2

Preglednik (Platzmeister)

ki zna nemški in je uporaben za delo v pisarni in
pri lesni trgovini, dobi službo pri **Franou**
Cleinsolch, lesnem trgovcu v Twimbergu
na Koroškem. 2331 3-2

Razpošiljanje blaga
na vse kraje sveta!

Najočenejša, največja
ekspozitna trdnica!

H. Suttner, urar Ljubljana

Mestni trg nasproti rotovža prej v Kranju priporoča svojo
veliko zalogo finih švicarskih ur, brilantov, zlatnine srebr-
nine v veliki meri po najnižjih cenah.

V dokaz, da je moje blago res fino in dobro, je to, da ga razpošiljam po
celem svetu. Na stotine pohvalnih pisem je vsakomur prostovoljno na ogled,
da se lahko sam prepriča. 1821 19-10.

Prosim, zahtevajte
veliki, novi cenik, ki
se pošlje zastonj in
poštne prosto.